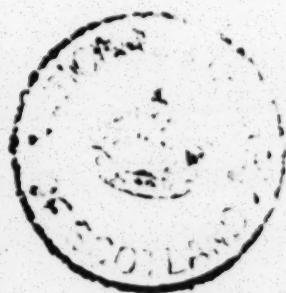

Pub. OVIDII
Nasonis,
DE
TRISTIBUS,
LIBRI V;

Cum Annotationibus minime
rejiciendis:

*Ex collatione Exemplarium, & quam-
plurimis mendis nuperrime purgati.*

EDINBURGI,
Ex Typographico GEORGII MOSMAN,
Anno Dom. 1700.

Pub. · OVIDII NASONIS,

De Tristibus, Lib. I.

ELEGIA I.

Alloquitur librum, ut Romam vadat, & quid ei faciendum sit, admonet.

PARVE (nec invideo) sine me liber ibis in urbē : *Ex Tomo Romam*
Hei mihi * quod domino non licet ire tuo ;
Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse ; * quo.

Infelix habitum temporis huius habe.
Nec te purpureo velent vaccinia succo ;
Non est conveniens luctibus ille color :

Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur ;

Candida nec nigrâ cornua fronte geras ;

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes,

Hirsutus * passis ut videre comis :

Felices ornent hæc instrumenta libellos ;

Fortunæ memorem te decet esse meæ.

Neve liturarum pudeat ; qui viderit illas,

De lachrymis factas sentiat esse meis.

Vade siber, verbisque meis loca grata saluta ;

Contingam certe quo * licet illa pede.

Si quis, ut in populo nostri non immemor illo,

Si quis, qui quid agam forte requireret, erit,

Vivere me * dices, salvum tamen esse negabis :

Id quoque quod vivam munus habere Dei.

* Teque ita tu tacitus quærenti plura legendum,

Ne * quæ non opus est forte loquare dabis,

Protinus admonitus reperet mea * carmina lector,

Et peragar populi publicus ore reus,

Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis :

Causa patrocinio non bona major erit :

Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,

Carmina nec siccis perlegat ista genis :

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,

● Sit mea, lenito Cætare, poena levis.

* Cedri-
no oleo
chartas
contra
cariem
illine-
bant.

* sparsis
* libet.

* dicas,
* sic re-
sistat

Heinsius
Atque.

* quod
non opus
* cave

* crimi-
na.

Nos quoq; quisquis erit, ne sit miser ipse, precamur,
Placatos miseris qui volet esse Deos:

Quæque volet, rata sint; oblatæque principis ira
Sedibus in patriis det mihi posse mori.

Ut peragas mandata liber, culpabere forsan,
Ingeniique minor laude ferere mei.

*Judicis
officium*

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
Quærere, quæsito tempore tutus eris.

*Alacri-
tas ad*

Carmina proveniunt animo deducta sereno:

poemata.

Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt:

Me mare, me venti, me fera jactat hyems.

Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem

Hæsurum jugulo jam puto, jamque meo.

Hæc quoque, quæ facio, judex mirabitur æquus;

Scriptaque cum venia qualiacunque leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus;

Ingenium tantis excidet omne malis.

Denique securus famæ liber ire memento,

Nec tibi sit læto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet Fortuna secundam,

Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli tangebam amore,

Quærendique mihi nominis ardor erat;

* Si non.

Carmina nunc * simulo, studiumq; quod obfuit odi.

Studium

Sit satis, ingenio sic fuga parva meo.

obfuit O-

Itamen, & pro me tu, cui licet, aspice Romanæ:

vidio.

Dii facerent * posses non meus esse liber.

* Posses

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,

nunc.

Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso noscere colore;

* Liqueat

Diffimulare velis, te * licet esse meum.

Libri A-

Clam tamen intrato, ne te mea carmina ludent:

morum

Non sunt ut quondam plena favoris erant,

et fue-

Si quis erit, qui te, quod sis meus, esse legendum

runt O-

Non putet, è gremio rejiciatque suo:

vidio.

Inspice, dic, titulum, non sum præceptor amoris

Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.

Forssitan expectes an in alta palatia missum,

Scandere te jubeam Cæsareamque domum.

Ignos-

Ignoscant angusta mihi loca, diique locorum;

Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.

Esse quidem memini mitissima sedibus illis

Numina; sed timeo qui nocuere Deos.

Terretur minimo pennæ stridore columba,

Unguibus, accipiter, faucibus facta tuis;

Nec procul à stabulis audet discedere, si qua

Excussa est avidi dentibus agna lupi.

Vitaret cœlum Phœton, si viveret, & quos

* Optarat stultie, tangere nollet equos.

Me quoque, qua senti, fateor Jovis arma timere:

Me reor infesto, cum tonat, igne peti.

Quicumque Argolica de classe Capharea fugit,

Semper ab Euboicis vela retorquet aquis:

Et nea cymba semel vasta percussa procella,

Illum quo laxa est, horret adire locum.

Ergo cave liber, & timida circumspice mente,

Et satis à media sit tibi plebe legi.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis

Icarus, * Icaris nomine fecit * aquas,

Difficile est tamen hic remis utaris, an aura,

Dicere: consilium relque locusque dabunt.

Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis,

Mitia, si vires tregerit ira suas:

Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem

Tradat, & ante tamen pauca loquatur, adia

Luce bona, dominoque tuo felicior ipso,

Pervenias illuc: & mala nostra leves:

Namque ei vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,

Solus Achilleo tollere more potest.

Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto:

(Nam spes est tanti nostri timore minor)

Quæque quiescebat, ne mota reseruiat ira,

Et poenæ tuæ altera causa, cave.

Cum tamen in nostrum fueris penetrale receptus

Contigerisque tuam, scrini parva, domum;

Aspicias illic positos ex ordine fratres,

Quos studium cunctos evigilavit idem:

Cætera turba palam titulos ostendit apertos,

Et sua delectat nomina fronte gerit:

* Opta-
vit.

* Icaris
nomina.
* aquis.
Icaris ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis
literis
quæren-
da.

Sunt no-
minalia
ingenio-
rum li-
beri.

Libri A- Tres procul obscura latitantes parte videbis;
moris. Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent:
 Hostu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonalque voces:
 Deque tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
 Ne quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Meta- Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formae,
morpho. Nuper ab exequiis carmina raptā meis:
ses Ovidii His mando dicas, inter mutata referri
 Fortunae vultum corpora posse meae.
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori,
 Flendaque nunc, aliquo tempore laeta fuit.
 Plura quidem mandare tibi, si quaeris, habebam;
 Sed vereor tardae causae fuisse morae.
 Et si, qua subeunt, tecum liber omnia ferres:
 Sarcina latus magna futurus eras:
 Longa via est, propera: nobis habitabitur orbis
 Ultimus, à terrâ terra remota mea.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminente naufragio eum incolumem seruent.

D II maris & coeli (quid enim nisi vota supersunt)
 Solvere quassatae parcite membra ratis;
 Neve precor magni subscribite Caesaris irae:
 Saepe premente Deo fert deus alter opem.
 Mulciber in Troiam, pro Troia stabat Apollo:
 Aequa Venus Teucris, Pallas iniqua fuit;
 Oderat Aeneam propior Saturnia Turno;
 Ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Saepe ferox cautum petiit Neptunus Ulysses;
 Eripuit patruo saepe Minerva suo.
 Erubis aliquod (quamvis distamus ab illis)
 Quis vetat, irato, num eni desse, Deo?
 Verba mihi frustra non proficientia perdo:
 Ipsa graves spargunt ora loquens aquae.
 Terribilisque Notus iacet mea verba, precesque,
 Ad quos mittuntur, non finit ire, deos.
 Ergo inde venti, nec causa iudat in una,
 Velaque nescio quo, votaue nostra terunt.

Me miserum! quanti montes volvuntur aquarum!

Jam jam taëtuos sidera summa putes.

Quantæ diducto subsidunt æquore valles!

Jam jam taëtuos tartara nigra putes.

Quocunque aspicio, nihil est nisi pontus & * aër:

Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.

Inter utrumque fremunt immmani murmure venti:

Nescit, cui domino pareat, unda maris.

Nam modo purpureo vires capit Eurus ab Ortu;

Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:

Nunc gelidus sicca Boreas Bacchatur ab Arcto;

Nunc Notus adversa praelia fronte gerit.

Reffor in incerto est, nec quid fugiave petave,

Invenit: ambigua ars stupet ipsa malis.

Scilicet occidimus; nec spes est ulla salutis:

Dumque loquor, vultus obruit unda meos.

Opprimer hanc animam fluctus, frustra que * pe-

Ore necaturas accipiemus aquas

* precan-
ti.

At pia nil aliud quam me dolet exule conjux:

Hoc unum nostri scitque gemitque mali.

Conjux
Nascens

Nescit in inmenso jactari corpora ponto:

Nescit agi ventis: nescit adesse necem.

O bene quod non sumi mecum conscendere passus;

Ne mihi mors misero bis patienda foret!

At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,

Dimidia certe parte superstes ero.

Hei mihi! quam celeri micuerunt nubila flamma!

Quantus ab æthereo perlonat axe fragor!

Nec levius laterum tabulæ teriuntur ab undis,

Quam grave balistæ moenia pullat onus.

Qui vent hic fluctus, fluctus supereminet omnes:

Posterior nono est, undecimoque prior.

Decima-
num flu-

Non lethum timeo; genus est miserabile lethi:

Demite naufragum, mors mihi munus erit.

Et in in-
telligit.

Est aliquid, fatoque tuo ferroque cadentem,

In * tol da moriens ponere corpus humo:

* subira

Et mai dare tuus aliqua, & sperare sepulchrum,

Et non æquoreis piscibus esse cibum.

Mare
multis
pro sepul-
chro.

Fingite me dignum tali nece: non ego solus

Hic vehor: Immeitos cur mea pota trahit?

* huc

Pro superi, viridesque dii, quibus æquora curæ!

Utraque jam vestras sistite turba minas:

Quamque dedit vita n. mitissima Cæsaris ira,

Hanc finite intelix in loca iussa teram.

* quam
prome-
rui.
* pende-
re.

Si, * quoniam merui poenam, me * perdere vultis:

Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.

Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas

Cæsar, in hoc vestra non eguisset ope.

Est illi nostri non invidiosa cruoris

Copia: quodque dedit, cum volet, ipse feret.

Vos modo, quos certe nullo, puto, crimine læsi,

Contenti nostris jam precor esse malis.

Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,

Quod periit, salvum jam caput esse potest,

Ut mare subsidat, ventisque ferentibus utar,

Ut mihi parcatis, non minus exul ero;

Non ego divitias avidus sine fine parandi,

Latum mutandis mercibus æquor aro:

Naso
Athenis
eruditus.
Alexan-
drinas
delicias
Quinti-
lianus
vocat.
* iam

Nec peto, quas quondam petii studiosus Athenas;

Oppida non Asiæ, non mihi visa prius:

Non ut Alexandri claram delatus in urbem,

Delicias videam, Nile jocose, tuas:

Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?).

Sarmatis est tellus, quam mea vota petunt,

Obligor ut tangam lævi fera littora Ponti.

Quodque sit à patria * jam fuga tarda queror.

Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,

Exili facio per mea vota viam.

Si me diligitis, tantos compescite fluctus,

Pronaque sint nostræ numina veltra rati.

Seu magis odistis, iussæ me advertite terras;

Supplicii pars est in regione mori.

Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti;

Ausonios fines cur mea vela vident?

Noluit hoc Cæsar: quid, quem fugat ille, tenens?

Aspiciat vultus Pontica terra meos.

Et jubet & merui: nec, quæ damnaverit ille.

Crimina, defendi fasve piæve puto.

Sit tamen acta Deos nunquam mortalia tallunt,

A culpa facinus scitis abesse mea.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error,
 Stultaque mens nobis, non scelerata fuit :
 Quod, licet è minimis, domui si favimus illi,
 Si satis Augusti publica iussa mihi ;
 Hoc duce si dixi felicia secula, pro quo
 Casare thura, piis Caesaribusque dedi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi :
 Sin minus, alta cadens obruat unda caput.
 Fallor ? an incipiunt gravidæ evanescere nubes ?
 Vixque murati frangitur ira maris ?
 Non calu vos, sed sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

*Error is
 qualis
 fuerat,
 nondum
 liquet
 inter
 grammā-
 ticos.*

ELEGIA III.

*Ut ex urbe Roma discesserit, necnon conjugis &
 suorum lachrymas, memorat.*

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit :
 Cum repeto noctem, qua tot mihi chara reliqui,
 Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.
 Jam prope lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Antoniaæ :
 Nec mens, nec spatium, fuerat satis apta parandi,
 Torpuerant longa pectora nostra mora.
 Non mihi servorum, comites nec cura legendi,
 Non aptæ profugo vestis, opisque fuit,
 Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
 Vivit ; & est vitæ nescius ipse suæ.
 Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convalescere mei :
 Alloquor extremum mœstos abiturus amicos,
 Qui modo de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem, flens acrius ipsa, tenebat,
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Lybycis aberat diversa sub oris ;
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant:
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque meo, pueri quoque funere mœrent
 Inque domo lachrymas angulus omnis habet.

*Dies in-
 diæ exi-
 lis.*

Si

*Intempe-
sta nox.*

** ad hac.*

Capitolio

conjun-

cta fuit

domus

Nasonis

Si licet exemplis in parvo grandibus uti ;
Hæc facies Troiæ, cum caperetur, erat.

Jamque quiescebant voces hominumque canumq;

Lunaque nocturnos alta regebat equos :

Hanc ego suspiciens, & * adhuc Capitolia cernens,

Quæ nostro frustra juncta fuere lari ;

Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,

Jamque oculis nunquam templa videnda meis,

Diique relinquendi, quos urbs habet alta Quirini,

Este salutati tempus in omne mihi.

Et quanquam sero clypeum post vulnera sumo,

Attamen hanc odiis exonerate fugam :

Cœlestique viro, quis me deceperit error,

Dicite, pro culpa ne scelus esse putet :

Ut quæ sentitis, poenæ quoque sentiat auctor :

Placato possim non miser esse Deo :

Hæc prece adoravi superos ego : pluribus uxor,

Singultu medios impediende sonos,

Illæ etiam ante lares sparsis prostrata capillis,

Contigit extructos ore tremente focos :

** Deplo-
ratus.*

Multaque in adversos effudit verba penates,

Pro * deplorato non valitura viro.

Jamque moræ spatium nox præcipitata negabat:

Versaque ab axe suo Parthæus Arctos erat,

Quid facerem? blando patriæ retinebar amore:

Ultima sed jussæ nox erat illa fugæ.

Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?

Vel, quo festinas ire, vel unde, vide !

Ah quoties certam me sum mentitus habere

Horam, propositæ quæ foret apta viæ !

Ter limen tetigi, ter sum revocatus: & ipse,

Indulgens animo, pes mihi tardus erat.

Sæpe, vale dicto, rursus sum multa locutus,

Et quasi discedens oscula summa dedi:

Sæpe eadem mandata dedi, meque ipse fefelli,

Respiciens oculis pignora chara meis. (quam

Deniq; quid propero? Scythia est, quo mittimur

Scythia.

Roma relinquenda est: utraque justa mora est

Uxor in æternum vivo mihi viva negatur,

Et Domus, & suæ ducta membra domus:

Quos

Quosque ego dilexi fraterno more sodales :

O mihi Thesca pectora juncta fide !

Dum licet amplectar : nunquam fortasse licebit

Amplius : in lucro est quæ datur hora mihi.

Nec mora ; sermonis verba imperfecta relinquo,

Amplectens animo proxima quæque meo.

Dum loquor, & flemus, coelo nitidissimus alto,

Stella gravis nobis, Lucifer ortus erat.

Davidor haud aliter, quam si mea membra relinquā;

Et pars abrupti corpore visa suo est.

Sic doluit * Priamus tunc, cum in contraria * versus

Ultiores habuit proditoris * equus.

Tunc vero exoritur clamor gemitusque meorum,

Exferiunt moestæ pectora nuda manus.

Tunc vero conjux humeris abeuntis inhaerens,

Miscuit hæc lachrymis tristia dicta * meis,

Non potes avelli, simul hinc, simul ibimus ambo :

Te sequar, & conjux exulis exul ero :

Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus :

Accedam profugæ sarcina parva rati.

Te jubet à patria discedere Cæsaris ira ;

Me pietas : pietas hæc mihi Cæsar erit.

Talia tentabat, sic & tentaverat ante,

Vixque dedit victas utilitate manus.

Egredior, siue illud erat sine funere ferri,

Squalidus, immissis hirta per ora comis.

Ille dolore * amens tenebris narratur obortis

Semianimis media procubuisse domo :

Utque resurrexit foedatis pulvere turpi

Crinibus, & gelida membra levavit humo,

Se modo, desertos modo deplorasse penates :

Nomen & erepti sæpe vocasse viri :

Nec gemuisse minus quam si natæve, meumve

Vidisset structos corpus habere rogos :

Et voluisse mori ; moriendo ponere sensus ;

Respectuque tamen non periisse mei.

Vivat, & ablentem (quoniam sic fata tulerunt)

Vivat, & auxilio sublevet utque suo.

Tingitur oceano custos Erymanthidos Ursa,

Aquoreasque suo sidere turbat aquas :

* Meius

* versus.

* equos

* suis.

Iterata
pietas.

Elatas

Naso.

* mei.

Nos

*Metus
audaces
tandem
facit.*

Nos tamen Ioniam non nostra findimus æquor
Sponte : sed audaces cogimur esse metu.
Me miserum ! quantis nigrescunt æquora ventis,
Erutæque ex imis ferveret arena fretis ?
Monte nec inferior, proræ puppique recurvæ
Insilit, & pictos verberat unda deos.
Pinea texta sonant, pulsi stridore rudentes,
Aggemit & nostris ipsa carina malis.
Navita confessus gelidum pallore timorem,
Jam sequitur victus, non regit arte, ratem.
Utque parum validus non proficientia rector
Cervicis rigidaæ fræna remittit equo :
Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dedisse rati.
Quod nisi mutatas emisserit Æolus auras,
In loca jam n. bis non adeunda ferar.
Nam procul, Illyricis læva de parte relictis,
Interdicta mihi cernitur Italia.
Desinat in vetitas, quæso, contendere terras,
Et mecum magno pareat unda Deo.
Dum loquor, & cupio pariter, timeoque repelli,
Increpuit quantis viribus unda latus ?
Parcite coerulei vos saltem numina ponti,
Infestumque mihi sit satis esse Jovem.
Vos animam sævæ fessam subducite morti ;
Si modo, qui perit, non periisse potest.

*Nasoni
Italia
interdi-
cta.*

E L E G I A IV.

*Ad amicum, qui etiam in adversis fidus
permanerat.*

O Mihi post ullos nunquā memorande sodales,
Et cui præcipue fors mea visa sua est !
Attonitum qui me (memini) charissime primas
Ausus es alloquio sustinuisse tuo :
Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
Cum foret in misero pectore mortis amor.
Scis bene cui dicam, positis pro nomine signis :
Officium nec te fallit, amice, tuum.
Hæc mihi temper erunt imis infixæ medullis,
Perpetuæque * animi debitor hujus ero.

* anima

Spiritus

Spiritus & vacuas prius hic tenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo,
 Quam lubeant animo meritorum oblivia nostro,
 Et longa pietas excidat ista die.
 Di tibi sint faciles, & opis nullius egentem,
 Fortunam præstent dissimilemque meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico,
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas;
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt furia, tristis Oreste, tua.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
 Hyrtacida Nisi gloria nulla foret.
 Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum :
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dam juvat, & vultu ridet fortuna sereno,
 Indelibatas cuncta sequuntur opes.
 At simul intonuit, fugiunt, nec noscitur ulli,
 Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo tresve mihi de tot superestis amici :
 Cætera fortunæ, non mea, turba fuit.
 Quo magis, ô pauci, rebus succurrite læsis,
 Et date nautragio littora tuta meo :
 Neve metu falso nimium trepidate timentes,
 Hæc offendatur ne pietate Deus.
 Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
 Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
 Causa mea est melior : qui non contraria fovi
 Arma ; sed hanc merui simplicitate fugam ;
 Invigiles igitur nostris pro castris oro,
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes,
 Plus, quam quod fieri res sinit, ille petit,
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
 Parvaque quot sicca corpora pulvis habet :
 Multaque credibili tulimus majora ; ratamque,
 Quamvis acciderint, non habitura fidem,

*Amico-
rum fi-
des rebus
adversis,*

*Fortuna
amicos
conciliat.*

*Suo peri-
culo dis-
re,*

*Fides in
hoste eti-
am lau-
danda.*

*Virgilia-
na imi-
tatio.*

Pars etiam quædam, mecum moriatur, oportet,
 Meque velim possit dissimulante tegi.
 Si vox infragilis, pectus mihi firmitus ære,
 Pluraque cum linguis pluribus ora forent;
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis.
 Materia vires exsuperante meas.

*Ulyssis
 & Naso-
 nis Colla-
 tio.*

Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
 Scribite; Neritio nam mala plura tuli;
 Ille brevi spatio multis erravit in undis,
 Inter Dulichias Iliacasque domos:
 Nos, freta sideribus totis distantia mensos,
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosque sinus.
 Ille habuit fidamque manum sociosque fideles:
 Me profugum comites deseruere mei.

Ille suam lætus patriam victorque petebat:
 A patria fugio, victus & exul ego.

Nec mihi Dulichium domus est, Ithæceve, Sameve;
 (Pœna quibus non est grandis abesse locis)

Sed qui de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Roma Deumque locus.

** Ingeniu-
 aque.*

Illi corpus erat durum, patiensque laborum
 Invalidæ vires * ingeniumque mihi.

Ille erat assidue saxis agitatus in armis:

Afluetus studiis mollibus ipse fui.

Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante:

Bellatrix illi diva ferebat opem. (dit)

Cumque minor Jove sit, tumidis qui regnat in ar-
 Illum Neptuni, me Jovis, ira premit.

*Ulyssis
 pericula
 fabulosa.*

Adde, quod illius pars maxima ficta laborum
 Pontitur in nostris fabula nulla malis.

Denique quæsitos tetigit tandem ille penates,

Quæque diu petiit, contigit arva tamen;

At mihi perpetuo patria tellure carendum est.

Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

E L E G I A V.

Ad Uxorem.

Nec tantum Glario Lyde dilecta poetæ;
 Nec tantum Coe Battis amata suo est.

Peto

Pectoribus quantum tu nostris uxor inhaeres,
 Digna minus misero, non meliore, viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est :
 Si quid adhuc ego sum muneris omne tui est.
 Tu facis ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragi tabulas qui petiere mei.
 Utque rapax, stimulante fame, cupidusque cruoris,
 Incustoditum captat ovile lupus ;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo :
 Sic mea, nescio quis, male fidus rebus acerbis,
 In bona venturus, si paterere, fuit.
 Huic tua per fortes virtus summovit amicos :
 Nulla quibus reddi gratia digna potest,
 Ergo quam misero, tam vero teste probaris :
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodameia viro.
 Tu si Mæonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ :
 Sive tibi hoc debes, nulla pia facta Magistro.
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati :
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ :
 Assimilemque tui longa assuetudine fecit :
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires!
 Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis !
 Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis :
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes :
 Prima bonis animi conspicerere tui :
 Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus vives tempus in omne meis.

E L E G I A VI.

*Ad amicos, qui, ejus imaginem, auro insculptam,
 habebant.*

SI quis habet nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica fœta, comis :

Ingeni-
 um cala-
 mitati-
 bus obno-
 tilatum.

Ista decent lætos felicia signa poëtas :

Temporibus non est apta corona meis.

* Optime Hæc tibi, dissimula, (sentis tamen * omnia) dici,
In digito qui me ferisque referisque tuo.

* quam Effigiemque meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, * quæ potes, ora vides :

Ingenii Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
Quam procul à nobis Naso sodalis abest !

monu- Grata tua est pietas ; sed carmina major imago
menta

effigies Sunt mea : quæ mando qualiacunque legas ;
vera Carmina mutatas hominum dicentia formas,

sunt ho- Infelix domini quod fuga rupit opus.
minum. Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
Ipse mea posui mœstus in igne manu.

Utque cremasse suum fertur sub stipite natum

Thestias, & melior matre fuisse soror :

Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos

Imposui rapidis viscera nostra rogis :

Meta- Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus ;
mor inje- Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.

cta igni. Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
(Pluribus exemplis scripta fuisse reor :)

Nunc precor ut vivant, & non ignava legentum

Otia delectant, admoneantque mei.

Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,

Nesciat his summam si quis abesse manu.

Ablatum mediis opus est incudibus illud :

Summa Defuit & scriptis ultima lima meis :

manus Et veniam pro laude peto, laudatus abunde,

abest Me- Non fastiditus si tibi lector ero.

ramor. Hos quoque sex versus, in prima fronte libelli,

In non- Si præponendos esse putabis, habe.

nullis non Orba parente suo, quicunque volumina tangis,

contemni His saltem vestra detur in urbe locus .

satis est. Quoque magis faveas, non hæc sunt edita ab illo,
Sed quasi de domini funere rapta sui.

* eram. Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
Emendaturus, si licuisset, * erat.

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi, pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro
Flumina: conversis Solque recurret equis:
Terra feret stellas: cœlum findetur aratro:

Unda dabit flammæ: & dabit ignis aquas:
Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:

Parsque suum mundi nulla tenebit iter:
Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,
Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tanquam te, fallax, cepere obliviam nostram?

Afflictumque fuit tantus adire timor?
Ut neque respiceres, nec solarere jacentem,
Dure? nec exequias prosequerere meas;

Illud amicitia sanctum & venerabile nomen
Re tibi pro vili, sub pedibusque jacet

Quid tuit ingenti prostratum mole sodalem
Vile e? & alloqui parte levare tui?

Inque meos si non lachrymas dimittere casus,
Pauca tamen ficto verba dolore loqui?

Idque quod ignoti faciunt, * vale dicere saltem? * *vel di-*
Et vocem populi, publicaue ora sequi? *cere.*

Denique lugu res vultus, nunquamque videndos,
Cernere supremo, dum licuitque, die?

Dicendumque lemel toto, non amplius, ævo
Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nullo mihi foedere juncti,
Et lachrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisque valentibus essem, * *con-*
Temporis & longi junctus amore tibi? *junctus.*

Quid, nisi tot lusus, & tot mea seria nosces?
Tot nossem lusus teraque ipse tui?

Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus esses,
Adscitus toties in genus omne joci?

Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
Cunctane Lethæis merfa teruntur aquis?

Ventos
verba
auferre.

Silex in-
tra pra-
cordia.

Non ego te genitum placida reor urbe Quirini,
Urbe meo quæ jam non adeunda pede est.
Sed scopulis Ponti, quos hæc habet ora, sinistri:
Inque feris Scythiæ, Sarmaticisque jugis.
Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
Et rigidum ferri semina pectus habet:
Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
Aut mala nostra minus quam non aliena putares,
Duritæque mihi non agerere reus.
Sed quoniam accedit fatalibus, hoc quoque damnis,
Ut careant numeris tempora prima suis:
Effice peccati ne sim memor hujus, & illo,
Officium ut laudem, quo queror, ore tuum.

E L E G I A VIII.

*Ad amicum, quod vulgus fortunam
sequatur.*

Calami-
tas penn-
iam a-
mico-
rum in-
venit.

DEtur inoffensæ vitæ tibi tangere metam,
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atque utinam pro te possint mea vota valere,
Quæ pro me duos non tetigere Deos.
Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris,
Aspicias ut veniant ad candida tecta columbæ;
Accipiat nullos sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per solis euntibus umbra est:
Cum laet hic pressus nubitus, illa fugit:
Mobile sic sequitur for unæ lumina vulgus,
Quæ, simul inducta nube teguntur, abit.
Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri;
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa, domus.
At simul impulsa est, omnes timere ruinam,
Cautaque communi terga dedere fugæ.
Sæva neque admittor meruant si fulmina, quorum
Ignibus afflari proxima quæque solent.

©
Sed

Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quolibet invito Cæsar in hoste probat ;
 Nec solet irasci (nec enim moderatior aliter)
 Cum quis in adversis, si quod amavit, amat.
 De comite Argolico postquam cognovit Orestem,
 Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.
 Quæ fuit Aëtoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore, fides.
 Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.

quam
 paucæ a-
 micorum
 paria.

Euryali, Nisi que fide tibi, Turne, relata,
 Credibile est lachrymis immauisse genas.
 Est etiam miseris pietas, & in hoste probatur :
 Hei mihi ! quam paucos hæc mea dicta movent.
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
 Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.

At mea sint proprio quamvis moestissima casu
 Tempora, profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi,
 Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morura, seu vitæ labe carens
 Est pretium ; nemo plaris emendus erat :

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes ;
 Quælibet eloquio sit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,
 Scena manet doctæ grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrulve sinistra,
 Linguæ servatæ pennæ dixit avis :

Augurium ratio est & conjectura futuri :
 Hæc divinavi, notitiamque tuli :

Quæ quoniam vera est, tota mihi mente tibi que
 Gratulor, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis :
 Expediit studiis lumen at esse meis.

Ut que tibi profunt artes facunde severæ :
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est : scis artibus illis
 Auctoris mores abstinuisse sui.

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos Nasennius,
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Amoræ

Nasennius,

Ergo

Ergo ut defendi nullo mea posse colore,
 Sic excusari crimina posse puto.
 Qua potes excula, nec amici desere causam:
 Quo pede coepisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

*Navem laudat, quam in Corinthiaco sinu
 habuit*

*Navis in
 tutela
 Palladis.*

** quam
 libet an-
 te.*

** Cen-
 chris.*

** Helles-
 ris.*

*Naviga-
 tio Ovi-
 dii.*

** Tenti-
 ra.*

*Darda-
 nia à
 Dardano*

Est mihi, sitque precor, flavæ tutela Minervæ
 Navis; & à picta casside nomen habet.
 Sive opus est velis: minimam bene currit ad aurâ:
 Sive opus est remo; remige carpit iter.
 Nec comites volucris contenti est vincere cursu:
 Occupat egressas * qualibet arte rates:
 Et patitur fluctus, fertque assilientia longe
 Æquora, nec lævis victa madescit aquis.
 Illa Corinthiacis primum mihi cognita * terris:
 Fida manet trepidæ duxque comelque fugæ:
 Perque tot eventus, & inquis concita ventis
 Æquora, Palladio numine tuta fuit.
 Nunc quoque tuta precor vasti lecer ostia Ponti,
 Quisque petit Getici littoris intret aquas.
 Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
 Et longum tenui limite lecit iter;
 Fleximus in ævum cuius & ab * Astoris urbe
 Venimus in portus Iubria terra tuos.
 Inde levi vento Zerinthii littora nacti,
 Threiciam tetigit fessa carina Samon:
 Saltus ab hac contra brevis est * Stantira petenti:
 Hac dominum tenus est illa secuta suum.
 Nam mihi Bittonios placuit pede carpere campos;
 Hellepontiacas illa reliquit aquas:
 Dardaniamque petit auctoris nomen habentem,
 Et te rusticola Lamplace tuta Deo:
 Quaque per angustas male vectæ virginis undas,
 Setton Abydena separat urbe fretum.
 Hincque Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
 Cyzicon Æmonia nobile gentis opus:
 Quasque tenent ponti Byzantia littora fauces;
 (Hic locus est gemini janua vasta maris.)

Hæc precor evincat, propulsaque fortibus Austris
 Transeat instabiles strenua Cyaneas;
 * Eniochosque sinus, & ab his per Apollinis urbem
 Vecta sub Anchiali moenia findat iter.
 Inde Mesembriacos portus, & * Opeſon, & arcus
 Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo:
 Et quos * Alcathoi memorant à mœnibus ortos,
 Sedibus his profugos constituiſſe * larem:
 A quibus adveniat Miletida ſopes ad urbem,
 Offenſi quo me contulit ira Dei.
 Hæc ſi contigerint, meritæ cadet agna Minervæ:
 Non facit ad noſtras hoſtia major opes. (tres
 Vos quoque Tyndaridæ, quos hæc colit inſula fra-
 Mite precor, duplici numen adeste * rati.
 Altera namque parat Symplegadas ne per altæ;
 Scindere Biſtonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diverſa petamus,
 Illa ſuos habeat, nec minus iſta ſuos.

* Thyn-
 niacoſ-
 que,
 * Odeſ-
 ſon.
 * Alca-
 thea.
 * lares.
 Agna
 Minerva
 * via.

ELEGIA X.

*Ad lectorem, quod in itinere hunc primum
 Librum confecerit.*

Littera quæcunque eſt toto hoc tibi lecta libello,
 Eſt mihi ſollicito tempore facta viz.
 Aut hæc me, gelido tremere cum mense Decem-
 Scribentem mediis Adria vidit aquis: (bri
 Aut poſtquam bimarem curſu ſuperavimus Iſthmon
 Alteraque eſt noſtræ ſumpta carina fuga.
 Quod facerem verſus inter fera murmura Ponti,
 Cycladas Ægeas obſtupuiſſe puto.
 Ipſe ego nunc miror, tantis animique mariſque
 Fluſtibus, ingenium non cecidiſſe meum.
 Seu ſtupor huic ſtudio, ſive eſt inſania nomen,
 Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt,
 Sæpe ego nimboliſ dubius jaſtabar ab Hædis:
 Sæpe minax Steropes ſidere pontus erat:
 Fuſcabatque diem cuſtos Erymanthidos Urfæ:
 Aut Hyadas ſeris hauſerat Auſter aquis.
 Sæpe maris pars intus erat: tamen ipſe trementi
 Carmina ducebam quali acunquæ manu.

Libri
 Triftium

Carmi-
 nibus re-
 laxantur
 animi.

Nunc

Nunc quoque contenti frident Aquilone rudente;
 Inque modum tumuli concava surgit aqua.
 Ipse gubernator, tollens ad sidera palmas,
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocunque aspexi, nihil est nisi mortis imago,
 Quam dubia timeo mente, timensque precor:
 * attige- * Contingam portum, portu terrebor ab ipso:
 ro. Plus habet infesta terra timoris aqua.
 Nam simul insidiis hominum pelagique laboro;
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine prædam;
 * neu. * Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
 * Avide- Barbara pars læva est * avidæ * substructa rapinæ:
 que in- Quam cruor, & cædes, bellaque semper habent
 structa. Cumque sit hybernis agitatum fluctibus æquor,
 * Sub- Pectora sunt ipso turbidiora mari
 missa, i- Quo magis his debes ignoscere, candide lector,
 dedita & Si spe sint (ut sunt) inferiora tua.
 mancipa- Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis;
 ta. Nec consuevit meum lectule corpus habes:
 Jactor in indomito, brumali luce, profundo;
 Ipsaque cœruleis charta feritur aquis.
 Improba pugnat hyems; indignaturque quod ausus
 Scribere se rigidas incutiente minas:
 Vincat hyems hominem: sed eodem tempore, quæ
 Ipse modum statuam carminis, illa sui.

PUB. OVID. NASONIS,
De Tristibus, LIB. II.

ELEGIA I.

Ad Augustum Cæsarem.

*Ingeni- um Na- soni ob- fuit. * carmi- na.*
Quid mihi vobiscum est, infelix cura libelli
 Ingenio periti qui miser ipse meo?
 Cur modo damnatas repeto mea * crimina Mula
 An semel est poenam commeruisse parum?
 Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellent
 Omne non fausto foemina virque meo:

Carmina

Carmina fecerunt, ut me moresque notaret
 Iampridem invisâ Cæsar ab arce meos.
 Dene mihi studium, vitæ quoque crimina demes:
 Acceptum refero versibus, esse nocens.
 Hoc pretium vitæ vigilatorumque laborum
 Cepimus: ingenio est pœna reperta meos;
 Si sciperem, doctas odissem jure Sorores,
 Numina cultori perniciofa suo.
 At nunc (tanta meo comes est insania morbo)
 Saxa memor refero rursus ad ista pedem.
 Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,
 Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.
 Fortitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
 Sic mihi res eadem vulnus opemque feret:
 Musa que, quæ movit, moram quoque leniet iram,
 Exorant magnos carmina sæpe Deos.
 Ipse quoque Aulonias Cæsar matresque nurusque
 Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.
 Iulæ & Phœbo dici, quo tempore ludos
 Fecit, quos ætas aspicit una semel:
 His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,
 Fiat ab ingenio mollior ira meo.
 Id quidem justa est; nec me meruisse negabo;
 Non adeo nostro fugit ab ore pudor;
 Sed, nisi peccassem, quid tu concedere posses?
 Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.
 Quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Jupiter, exiguo tempore inermis erit.
 Nunc, ubi detonuit, strepitusque exterruit orbem,
 Purum discussis aëra reddit aquis.
 Ne igitur genitorque Deum rectorque vocatur;
 Iure capax mundus nil Jove majus habet.
 Tu quoque, cum patriæ rector dicare, paterque,
 Ut ere more Dei * nomen habentis idem:
 Idque facis: nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit fræna tenere sui.
 Veniam parti superatæ sæpe dedisti,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Vitiis etiam multos, & honoribus auctos
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Insania.

*Carmina
Deos
exorant*

*Clemen-
tiam de-
licta fa-
ciunt.*

*Augu-
stus pa-
ter pa-
triæ.*

**Namen
clemen-
tia & li-
beralitas
Augusti*

Quæ

* quod.

Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles, * qui vicerit hostem,
 Sic, cur non victum gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior, qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.

Per mare, per terras, per tertia numina, juro,
 Perte præsentem conspicuumque Deum:
 Hunc animum favisse tibi, vir maxime, meque,
 Quâ solâ potui, mente fuisse tuum;
 Optavi, peteres coelestia sidera tarde:

Parsque fuiturbæ parva precantis idem:
 Et pia thura dedi, pro te; cumque omnibus, unum
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis:

Libri O-
vidii
pleni
mentio-
nis Au-
gusti.

Quid referam libros illos, quoq; crimina nostra
 Mille locis plenos nominis esse tui?

Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos:

Invenies vestri præconia nominis illic:
 Invenies animi pignora multa mei.

Non tua carminibus major sit gloria: nec quo,
 Ut major fiat, crescere possit, habet.

Fama Jovis super est: tamen hunc, sua facta referunt
 Et se materiam carminis esse, juvat.

Cumque Gigantæi memorantur prælia belli,
 Credibile est, lætum laudibus esse suis.

Te celebrant alii, quanto decet ore; tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.

Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.

Ah! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
 Delicias legit qui tibi cunque meas:

Minima
etiam
Diis pla-
cent, qua
pie fiunt.
* hic.

Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,
 Iudicio possint candidiore legi.

Esse sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.

Cum cœpit quassata domus subidere, partes
 In proclinas omne recumbit onus.

* quon-
dam.

Cunctaque fortunâ rimam faciente dehiscunt:
 Ipsa suo * quædam pondere tracta ruunt.

Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine;
 Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quaq;
 At (memini) vitamque meam moresque probabas
 Illo, quem dederas, prætereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
 Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
 Nec male commissæ est nobis fortuna reorum,

Usque decem decies, inspicienda viris:
 Res quoque privatas statui sine crimine iudex;
 Deque mea facta est pars quoque * iusta fide,
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
 Iudicio tutus nōn semel esse tuo.

Centum-
 viri
 * victa.

Ultima me perdunt: imoque sub æquore mergit
 Incolumem toties * ima procella rarem.

* una.

Nec mihi pars nocuit degurgite parva: sed omnes
 Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.

Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?

Visus ob-
 suit poe-
 ta.

Cur imprudenti cognita culpa mihi est?

Inscius Actæon vidit sine veste Dianam,

Prædæ suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:

Nec veniam, læso numine, casus habet.

Illa nostra die, qua me malus abstulit error,

Parva quidem perit, sed sine labe, domus:

Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo

Clara; nec ullius nobilitate minor:

Et neque divitiis nec paupertate notanda est;

Unde sit in neutrum conspiciendus eques.

Sit quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu;

Ingenio certe non latet illa meo.

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero;

Turbaque doctorum Nasonem novit, & audet

Non fastidiis annumerare viris.

Corruit hæc igitur Musis accepta, sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus;

Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat:

Cuius in eventu poenæ clementia tanta est,

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Ovidii
 domus
 nobilita-
 ta inge-
 nio.

Vita data est, citraque necem tua constitit ira.

O Princeps parce viribus ple tuis!

Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
(Tanquam vita parum muneris esset) opes:

Nec mea decreto damnasti facta Senatus;

Nec mea * secreto iudice iussa fuga est.

*Exul Na-
so nullo*

S. con-

sulto.

** selecto.*

Ovid. re-

legatus,

non exul

Tristibus invecus verbis (ita principe dignum est

Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.

Adde quod editum, quamvis impete, minaxque

Attamen in poenæ nomine lenè fuit:

Quippe relegatus, non exul dicor in illo,

Parcaque fortunæ sunt ibi verba meæ.

Nulla quidem sanx gravior, mentique potenti

Pœna est, quam tanto displicuisse viro.

Sed solet interdum fieri placabile numen:

Nube solet pulsa candidus ire dies.

Vidi ego pampineis onerata viribus ulmum,

Quæ fuerat sævo fulmine tacta Jovis.

Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atque

Hoc unum fieri te prohibente potest.

Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Cæsar

Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit:

Et veluti ventis agitantibus æquora, non est,

Æqualis rabies, continuusque furor;

Sed modo subsidunt, intermissique silescent.

Vimque pures illos deposuisse suam:

Sic abeunt, redeuntque mei, variantque timores.

Et spem placandi dantque negantque tui.

Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntque

Tempora, Romanum si modo nomen amant.

Per patriam, quæ te tuta & secunda parente est,

Cujus & in populo pars ego nuper eram:

Sic tibi, quem semper factis animoque mereris,

Reddatur gratæ debitus urbis amor:

Livia

Augusti.

Livia sic tecum sociâles impleat annos;

Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit:

Quæ si non esset, cœlebs te vita deceret,

Nullaque, cui posses esse maritus, erat:

Sospite sic te, sit natus quoque sospes, & olim

** hic.*

Imperium regat * hoc cum seniore senex:

Ut faciantque tui fidus juvenile nepotes,
 Per tua, perque tui facta parentis eant :
 Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoque se præster, notaque signa petat :
 Ausoniumque ducem solitis circumvolet alis,
 Ponat & in nitida laurea ferta coma ;
 Per quem bella geris; cuius nunc corpore pugnas,
 Auspicium cui das grande, deosque tuos :
 Dimidioque tui præsens, & respicis urbem :
 Dimidio procul es, sævaque bella geris :
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,
 Inque coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor; fulmenque tuum, fera tela reconde :
 Heu nimium misero cognita tela mihi !
 Parce pater patriæ, nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi * tolle tui.
 Non precor ut redeam (quamvis majora petitis
 Credibile est magnos sæpe dedisse Deos)
 Mitius exilium si das propiusque roganti ;
 Pars erit è pœna magna levata mea.
 Ultima perpetior medios eiectus in hostes :
 Nec quisquam à patriâ longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplex Isthmi,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor.
 Jazyges, & Colchi, Metereaue turba, Getæque
 Danubii mediis vix prohibentur aquis,
 Cumque alii tibi sint caula graviore fugati :
 Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est, nisi tantum frigus & hostis,
 Et maris astricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri :
 Proxima Bastarnæ Sauromataque tenent.
 Hæc est Ausonio sub jure novissima, vixque
 Hæsit in imperii margine terra tui.
 Unde precor supplex, ut nos in tuta releges ;
 Ne sit cum patria pax quoque dempta mihi :
 Ne timeam gentes, quæ non bene submovet Ister :
 Neve tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum,
 Cæsaribus salvis barbara vincla pati.

* redde.

Mitius
exilium
rogat.

*Crimina
Nasonis.*

** lectus.*

*Augusti
carmi-
na.*

*Germa-
nia.*

** Evolu-
isse, pen-
tasylla-
tum.*

*Amato-
rii libri*

Perdiderint cum me duo crimina, Carmen, & Es-
 Alterius facti culpa silenda mihi. (ror;
 Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera Cæsar,
 Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest; qua turpi crimine * latus
 Arguor obsceni doctor adulterii.
 Fas ergo est aliqua coelestia pectora falli:
 Et sunt notitia multa minora tua.
 Utque Deos, cælumque simul sublime tuenti,
 Non vacat exiguis rebus adesse, Jovi:
 A te pendentem, sic dum circumspicis orbem,
 Effugiunt curas inferiora tuas.
 Scilicet imperii princeps statione relicta,
 Imparibus legeres carmina facta modis?
 Non, ea te moles Romani nominis urget,
 Inque tuis humeris tam leve fertur onus;
 Lufibus ut possis advenire numen ineptis,
 Excusæque oculis otia nostræ tuis.
 Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda,
 Rætica nunc præbent, Thraciæque arma mæstæ.
 Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcum
 Parthus eques, timida captaque signa manu:
 Nunc te prole tua juvenem Germania senat;
 Bellaque pro magno Cæsare Cæsar habet.
 Denique ut in tanto, quantum non extitit unquam,
 Corpore, pars nulla est, quæ labet imperii.
 Urbs quoque te, & legum lassæ tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis.
 Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas:
 Bellaque cum multis inrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Unquam te nostros * evoluisse jocos.
 At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses,
 Nullum legissem crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta, nec à tanto principe digna legi:
 Non tamen idcirco legum contraria jussis
 Sunt ea; Romanas erudiuntque nurus:
 Neve quibus scribam possis dubitare, libellus
 Quatuor hos versus è tribus unus habet.

Este procul vittæ fœdēs, insigne pudoris,
 Quæque regis medios instita longa pedes.
 Nil, nisi legitimum, concessaque furta, canemus:
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte,
 Quas stola contingi, vittaque sumpta vetat?
 At matrona potest alienis artibus uti;
 Quodque trahat, quamvis non doceatur, habet.
 Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni
 Ad delinquendum doctior esse potest.
 Quodcunque attigerit (si qua est studiosa sinistri)
 Ad vitium mores instruet inde suos.
 Sumpserit Annales, (nihil est hirsutius illis)
 Facta * est unde parens Illia, nempe leges.
 Sumpserit, Æneidum genitrix ubi prima, requirēs,
 Æneidum genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius (modo si licet ordine ferri)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnia habebit:
 Nil prodest, quod non lādere possit idem.
 Igne quid utilius? si quis tamen urere testā
 * Comparat, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modo dat medicina salutem:
 Quæque juvet monstrat, quæque sit herba nocens.
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
 Discitur innocuas ut agat facundia causas:
 Protegit hæc fontes, immeritosque premit,
 Sic igitur carmen, recta si mente legatur.
 Constabit nulli posse noscere meum:
 Et tandem vitium quicumque hinc concipit, errat,
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.
 Ut tamen hoc fatear: hodi quoque semina præberet
 Nequitix; tolli tota theatra jube.
 Peccandi causam quam multis læpe dederunt
 Martia, cum durum sternit arena solum!
 Tollatur Circus; non tuta licentia Circi est:
 Hic sedet ignoto juncta puella viro.
 Cum quædam spatientur in hac ut amator eodem
 Conveniat, quare porticus ulla patet?

Ex. l. li-
 bro de
 Arte.

* h. s.
 Mores
 omni/que
 pro præ-
 ceptore
 sunt.

* cape-
 rit.

Thea.

campus
 Mart.
 Circus.

Porticus

*Jupiter
Capitoli-
nus.*

** Endy-
mion.*

*Versus
moliores
leger*

Quis locus est templis augustior? hæc quoque
In culpam si qua est ingeniola suam! (tes

Cum steterit Jovis ædes, Jovis succurret in æde,

Quam multas matres fecerat ille Deus.

Proxima adoranti Junonia templa subibit,

Pellicibus multis indoluisse Deam.

Pallade conspecta, natum de crimine virgo

Sustulerit quare, quærit, Erichthonium!

Venerit in magni templum tua numina Martis,

Stat Venus ultori juncta viro ante fores.

Isidis æde sedens, cur hanc Saturnia, quæret,

Egerit Ionio, Bosophorioque mari.

In Venerem Anchises, in Lunam * Larnus heros,

In Cererem Jasion, qui referatur, erit.

Omnia perversas possunt corrumpere mentes:

Stant tamen illa suis omnia tuta locis.

Sed procul à scripta solis meretricibus arte,

Submovet ingenuas pagina prima manus.

Quæcunque erumpit qua non finit ire sacerdos,

Protinus hæc veriti criminis acta rea est.

Nec tamen est facinus versus evolvere molles:

Multa licet castæ, non facienda legant.

Sæpe supercilii nudas matronæ leverit,

Et Veneris stantes ad genus omne, videt.

Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:

Nec domino poenæ res ea causa fuit.

At cur in nostra nimia est lascivia Musa?

Curve meus cuiquam suadet amare liber?

Nil nisi peccatum, manifesta que culpa fatenda est

Poenæ et ingenii judicique mei.

Cur non, Argolices potius quæ concidit armis,

Vexata est iterum carmine Troia meo?

Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?

Et septem portas, sub duce quamque suo?

Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:

Et pius est patria facta referre labor.

Denique cum meritis impleveris omnia, Caesar,

Pars mihi de multis una canenda fuit.

Utque trahunt oculos radiantia lumina Solis:

Traxissent animum ficta facta meum.

Argon

Arguor immerito: tenuis mihi campus atatur;
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non ideo debet pelago se credere, si qua

* Audet in exiguo ludere cymba lacu.

Forſan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

Sim ſatis, in parvos, ſufficiamque modos.

At ſi me jubeas domitos Jovis igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii eſt, immania Cæſaris acta

Condere, materia ne ſuperetur opus.

Et tamen auſus eram, ſed detrectare videbar,

Quodque neſas damno viribus eſſe tuis.

Ad leve ruſſus opus juvenilia carmina veni:

Et falſo movi pectus amore meum.

Non equidem vellem: ſed me mea fata trahebant:

Inque meas poenas ingenioſus eram.

Hei mihi! cur didici? cur me docuere parentes?

Litteraque eſt oculos ulla morſta meos?

Hæc tibi me inviſum laſcivia fecit, ob artes,

Quas ratus es veritos ſollicitare toros.

Sed neque me nuptæ didicerunt tanta magiſtro:

Quodque parum novit, nemo docere poteſt.

Sic ego de licias & mollia carmina teci

Strinſerit ut nomen tabula nulla meum:

Nec quiſquam eſt adeo media de plebe maritus,

Ut dubius vario ſit pater ille meo.

Crede mihi, diſtant mores à carmine noſtro:

Vita verecunda eſt, Muſa jocosa mea eſt.

Magnaq; pars mendax operum eſt & fiſta meorum:

Plus ſibi permisit compositore ſuo,

Nec liber indicium eſt animi: ſed honeſta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius eſſet arrox, conviva Terentius eſſet:

Eſſent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composui teneros non ſolus amores:

Composui poenas ſolus amore dedi.

Quid niſi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Tei Muſa ſenis?

Leſbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas?

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

* Aude-

at exi-

quo.

Non o-

mnibus

omnia

conveni-

unt.

Sic &

Catullus

Libri

non ſunt

indicium

animi.

Exem-

plis re-

ſellit

crimen,

Nec

- Sappho* Nec tibi Battiadae nocuit, quod saepe legenti
Menan- Delicias versu fassus es ipse tuas.
dri. Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri:
Comoe- Et solet hic pueris, virginibusque legi.
dia. Ilias Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
nil aliud Inter amatorem pugna, virumque fuit?
nisi adul- Quid prius est illic flamma Chryseidos? aut quae
tera. Fecerit iratos raptâ puella duces?
Odyssæa. Aut quid Odyssæa est, nisi foemina propter amorem,
** viris.* Dum vir abest, multis una petita * procis?
Homerus Quid nisi Mæonides Venerem Martemque ligatos
 Narrat, in obsceno corpora prenta toro?
Tranidis Unde nisi indicio magni sciremus Homeri,
 Hospitis igne duas incaluisse Deas?
** Caca.* Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit:
 Hæc quoque materiam temper amoris habet.
 Nam quid in Hippolyto est, nisi * saxæ flamma non
 Nobilis est Canace fratris amore sui. (vercæ,
 Quid? num Tantalides agitante Cupidine currus,
 Piscæam Phrygiis vexit eburnus equis?
 Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
 Concitus à læso fecit amore dolor.
Irys. Facit amor subitas volucres tumpellice regem.
 Quæque suum luget hunc quoque mater Iryn.
 Si non Aërophen frater sceleratus amasset,
 Averfos Solis non legeremus equos.
Scylla. Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
 Ni patrium trinem defecisset amor.
Electra. Qui legis Electram, & agentem mentis Orestem,
 Agisti crimen, Tyndaridosque legis.
 Nam quid de tetrico referam domitore Chimeræ?
 Quam letho fallax hospita pene dedit?
 Quid loquar Hermionem? quid te Schoeneia virgo?
 Teque Mycenæo Phœbas amata duci?
 Quid Danaën Danique nurus? matremque Lyxi?
 * Alcmenam? & noctes, qui coiere, duas?
** Hamo-* Quid generum Pelæ? quid Thesea? quidve Pelas?
naque Iliacam tetigit qui rate primus humum? (gum
 Huc Iole, Pyrrhique parens, huc Herculis uxor.
 Huc accedat Hylas, Iliadosque puer,

Tempore deficiam, tragicos si persequar ignes:

Vixque meus capiet nomina nuda liber.

Est & in obscenos de flexa tragœdia risus:

Multaque præteriti verba pudoris habet.

Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem,

Infregisse suis fœmina facta modis,

Junxit Atistides Milesia crimina secum;

Pullus Aristides nec tamen urbe sua est:

Nec, qui descripsit corrumpi semina matrum,

Eubius impuræ conditor historiarum:

Nec, qui composuit noxæ Sybaritida, fugit:

Nec, qui concubitus non tacuere suos.

Suntque ea doctorum monumentis mista virorum:

Muneribusque ducum publica facta patent,

Neve peregrinis tantum defendat ab armis,

Et Romanus habet multa iocosa liber.

Utque suo Martem cecinit gravis Ennius ore:

Ennius, ingenio maximus, arte rudis:

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,

Causarumque triplex vaticinatur opus:

Sic suo lascivo cantata est sæpe Catullo

Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat:

Nec contentus ea, multos vulgavit amores,

In quibus ipse suam passus adulterium est.

Par fuit exigui similisque licentia Calvi,

Detexit variis qui sua facta modis.

Quid referam Ticiidæ? quid Memmi carmen? apud

Rebus adest nomen, nominibusque pudor.

Cinna quoque his comes est: Cinnaque procacior An-

Et leve Cornifici, parque Catonis opus:

Et quorum libris modo dissimulata Perillæ

Nomine, nunc legitur dicta, Metelle, tuo.

Is quoque Phasiacas Argon qui duxit in undas,

Non potuit Veneris furta tacere suæ.

Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Servi

Carmina: quis dubitet nomina tanta sequi?

Verrit Aristidem Sisenna; nec obsuit illi

Historiarum turpes inseruisse iocos.

Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo:

Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Milesia
crimina
Aristi-
du.

Ennius
arte ru-
dis. Lu-
cretius:
Catullus

Calvus.

Ticida.
Memmi-
us.

Cinna.
Anser.
Cornifi-
cius.

Cato.
Horten-
sius.

Servius.
Sisenna.

Cre-

Credere juranti, durum putat esse Tibullus,
 Hoc etiam de se quod neget, illa viro.
 Fallere custodem demum docuisse fatetur;
 Seque sua miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe, velut gemmam dominæ, signumq; probaret,
 Per causam, meminit se tetigisse manum.
 Utque refert, digitis sæpe est natuque locutus,
 Et tacitam mensæ duxit in orbe notam:
 Et, quibus è succis, abest de corpore liver,
 Impresso fieri qui solet ore, docet.

* Ille,

Denique ab incauto nimium petit * illa marito
 Se quoque uti servet, peccet ut illa minus.

* Excre-

* Fur-

Propo-

Seit oûi latretur, cum solus obambulet ipse,
 Cui toties clausas * excreat ante fores,
 Multaque dat * furti talis præcepta; docetque
 Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi: legiturque Tibullus,
 Et placet; & jam te principe, notus erat.

Invenies eadem blandi præcepta Propertii:
 Districtus minima nec tamen ille nota est.
 His ego incedis, quoniam præstantia cunctis
 Nomina vivorum dissimulare jubet.

Artes

alea.

Non timui (fateor) ne qua tot iere carinæ,
 Naufraga servatis omnibus una foret.
 Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes:
 Hæc est ad vestros non leve crimen avos.
 Quid valeant tali, quo possis plurima jactu
 Figere, damnosos effugasque canes:

* Doceat

Tessera quos habeat numeros, distante vocato,
 Mittere quo * deceat, quo dare missa modo:
 Discolor ut recto grassetur limite miles,
 Cum medius gemino calculus hoste perit:
 Ut magis velle sequi sciat, & revocare priorem,
 Nec ruto fugiens, incommitatus eat.

Tabella

aleato-

ria.

Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,
 In qua vicisse est, continuasse suos. (omnes)
 Quique alii lusus (neque enim nunc persequar
 Perdere rem charam tempora nostra solent.
 Ecce canit formas alius jactusque pilarum:
 Hic aptem nandi præcipit, ille trochi.

Composita est aliis fuscandi cura coloris:

Hic epulis leges, hospitioque dedit:

Aster humum, de qua fingantur pocula, monstrat,

Quæque docet liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur, fumoso mense Decembri,

Quæ jam non ulli composuisse nocet.

His ego deceptus, non tristia carmina feci:

Sed tristis nostros poena secuta jocos,

Denique non video tot de scribentibus unum,

Quem sua perdiderit Musa: repertus ego.

Quid si scripsissem mimos obscena jocantes,

Qui semper ficti crimen amoris habent?

In quibus assidue cultus procedit adulter,

Verbaque dat stulto callida nupta viro.

Nobilis hæc virgo, matronaque, virque, puerque,

spectat; & ex magna parte Senatus adest.

Non satis, incestis temerari vocibus aures:

Affuescunt oculi multa pudenda pati.

Cumque sefellit amans aliqua novitate maritum,

Plauditur, & magno palma favore datur.

Quodque minus prodest, poena est lucrosa poetæ;

Tantaque non parvo crimina Prætor emit.

Inspecte ludorum sumptus, Auguste, tuorum:

empta tibi magno talia multa leges.

Hæc tu spectasti, spectandaque sæpe dedisti:

Majestas adeo comis ubique tua est.

Omni bulque tuis, totus quibus utitur orbis,

scenica vidisti lætus adulteria.

Scribere si fas est, imitantes turpia mimos;

Materiæ minor est debita poena meæ.

Angenus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?

Quodque * licet mimis, scena licere dedit?

Ut mea sunt populo saltata poemata sæpe:

sæpe oculos etiam detinuerè tuos.

Sic licet, in domibus vestris, ut prisca virorum

Artifici fulgent corpora picta manu:

Ecce, quæ concubitus varios, Venerisque figuras,

Exprimat, est aliquo parva tabella loco.

Utrique sedet vultu tassus Telamonius iram,

inque oculis facinus barbara mater habet:

Varia
scriptio-
nes.

Unum
Ovidi-
um inge-
nium
perdidit.

* nec.

* quoque

Lædi
Augu-
stales.

Mimis.

* Licet

Sic

Sic madidos siccant digitis Venus uda capillos;
 Et modo maternis tecta videtur aquis.
 Bella sonant alii telis instructa cruentis:
 Parsque tui generis, pars tua facta canit.
 Invida me spatio natura coercuit arcto;
 Ingenio vires exiguaeque dedit.

Virgilius Et tamen ille tuæ felix Aeneidos autor
 Contulit in Tyrios arma virumque toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo foedere junctus amor.

Bucolica. Phyllidis hic idem, teneræque Amaryllidis ignis
 Bucolicis juvenis luserat ante modis.

Nos quoque jam pridem scripto peccavimus istos
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaque edideram, cum te delicta notante
 Præterii toties irrequietus eques.

Ergo quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta, parum prudens, nunc nocuere seni:
 Sera redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore poena sui.

Ne tamen omne meum credas opus esse remissum
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.

*Fasto-
rum lib.
xii.* Sex ego Fastorum scripsi, totidemque libellos:
 Cumque suo fine n. mense volumen habet:
 Idque tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupto opus.

*Medea
Ovidii.
Meta-
morpho-
sis.* Et dedimus Tragicis scriptum regale cothurnis:
 Quæque gravis debet verba cothurnus habet:
 Dictaque sunt nobis, quamvis manus ultima cœpi
 Defult, in facies corpora versa novas.

Atque utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:

Pauca, quibus prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:

Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoque favore animi teque tuosque canam.

Non ego mordaci distinxî carmine quenquam
 Nec meus ullius crimina versus habet.

Candidus à salibus suffusus felle refugi:
 Nulla venenato littera mista joco est:

Inter tot populi, tot scripti nullius nostri,
 Quem mea Calliope læserit, unus ero.
 Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse, malis.
 Nec mihi credibile est, quenquam insultare iacenti
 Gratia candori si qua relata meo est.
 His precor, atque aliis, possint tua numina flecti,
 O Pater, ô Patriæ cura salusque tuæ.
 Non ut in Ansoniam redeam : nisi forsitan olim,
 Cum longo poenæ tempore victus eris :
 Tattius exilium, pauloque quietius, oro,
 Ut par delicto sit mea poena suo.

PUB. OVID. NASONIS,
De Tristibus, LIB. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

Missus in hanc venio timide liber exulis urbem:
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Neve reformida, ne sis tibi forte pudori :
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis :
 Id quoque quod viridi quondam male lussit in ævo,
 (Heu ! nimium sero) damnat, & odit opus.
 Aspice quid portem ; nihil hic nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu ;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neque sum cedro flavus, nec pumice lævis ; *Pumex.*
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas quod habet maculosa lituras ; *Excusat*
 Læsit opus lachrymis ipse poëta suum. *lituras.*
 Si qua videbuntur casu non dicta Latine ;
 In qua scribebat, barbara terra fuit.

Dicite, Lectores; si non grave, quâ sit eundum,
 Quasque petam sedes hospes in urbe liber.
 Hæc, ubi sum furtim lingua titubante locutus,
 Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.
 Di tibi dent, nostro quod non tribuere poetæ,
 Molliter in patria vivere posse tua.

Duc age, namq; sequar, quamvis, terraque mariq;
 Longinquo referâ lassus ab orbe pedem.

Via sacra

Paruit & ducens, Hæc sunt fora Cæsaris, inquit,
 Hæc est a sacris quæ via nomen habet
 Hic locus est Vestæ, qui Pallada servat, & ignem,

* *Hic.*

*Porta Pa-
latina.*

* Hæc fuit antiqui Regia parva Numæ.
 Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palati:
 Hic sator, hoc primum condita Roma loco est.
 Singula dum miror, video fulgentibus armis
 Conspicuos postes, testæque digna Deo;
 Et Jovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putarẽ,
 Augurium menti quæna corona dabat.

Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur inquam
 Et magni verum est hanc Jovis esse domum.

*Laurus
trium-
phalis.*

* *Comas.*

*Civica
corona
de qua
Gell.*

* *Causa
superpo-
sita.*

Cur tamen apposita velatur janua lauro?
 Cingit & augustas arbor opaca * fores?
 An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
 An quia Leucadio semper amata Deo est?
 Ipsane quod festa est? an quod facit omnia festa?
 Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
 Utque viret semper laurus, nec fronde caduca
 Carpitur: æternum sic habet illa decus.

* Causaque suppositæ, scripto testante, coronæ,
 Servatos cives indicat hujus ope.

Adjice servatis unum, pater optime, civem,
 Qui procul extrema pulsus in orbe latet:
 In quo poenarum, quas se meruisse fatetur,
 Non facinus causam, sed suus error habet.

Me miserum! verebrique locum, vereorque potens
 Et quatitur trepido littera nostra metu. (tem.)

Aspicias exsanguis chartam pallere colore?
 Aspicias alternos intremuisse pedes?

* *Placa-
re.*

Quandocunque precor, nostro * placata parenti,
 Iisdem sub dominis aspiciare domus.

Inde timore part gradibus sublimia celsis,
 Ducor ad intonsi candida templa Dei:
 Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto stat * ferus ense pater.
 Quæque viri docto veteres fecere novique
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quærentem frustra custos è sedibus illis,
 Propositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper, & illi
 Evidus longo tempore Cæsar erit. (da est)
 Dii precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maxime Dite meo.
 Interea, statio quoniam mihi publica clausa est,
 Privato liceat deliruisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsa,
 Sumite Plebeia carmina nostra manus.

* barba-
rus.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

Ergo erat in fatis Scythiâ quoq; visere nostris;
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem.
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodque magis * Musa est visa jocosa mea:
 Plurima sed pelago terraque pericula passum
 Ustus ab affiduo frigore Pontus habet:
 Quisque fugax rerum, securaque in otia natus,
 Mollis & impatiens ante laboris eram:
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversæ nec potuere viæ.

* Vita
Musa jo-
cosa mea
est.
Jocosa
Musa Na-
soni exili-
um pepe-
rit.

Suffecitque malis animus : nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius jactabar & undis,
 Fallebat curas ægraque corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et poenæ tellus est mihi tacta meæ ;
 Nil nisi flere libet : nec nostro parciore imber
 Lumine, quam verna de nive manat aqua :
 Roma, domusque subit, desideriumque locorum :
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quod toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit !
 Cur ego tot gladios fugi ? totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput ?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos ;
 Participes iræ quos Deus unus habet,
 Estimulate, precor, cessantia fata, meique
 Interitus clausas esse vetate fores.

E L E G I A III.

Ad uxorem, quod ager fuerit.

* *Casus.*

Æger
Ovidius.

* *Tallia*

Scythas
decent.

HÆc mea si * conjux miraris epistola quare
 Alterius digitis scripta sit ; æger eram ;
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ pene salutis eram.
 Quem mihi nunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasque putas ?
 Nec cœlum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terraque nescio quo non placet ista modo ;
 * Non domus apta latis, non hic cibus utilis ægro ;
 Nullus, Apollinea qui levet arte malum est :
 Non qui soletur, non qui labentia tarde
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisque locisque :
 Et subit affectu nunc mihi quicquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia Conjux,
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem ; te vox mea nominat unam :
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.

Quin

Quin etiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amentis nomen in ore tuum :
 Si jam deficiam, suppressaque lingua palato
 Vix instillato restituenda mero ;
 Nunciet huc aliquis dominam venisse, resurgam ;
 Spesque tui nobis causa vigoris erit.
 Dumque ego sum vitæ dubius, tu forsitan istic
 Jucundum, nostri nescia, tempus agis :
 Non agis, affirmo : liquet hoc, charissima nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea sors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam cito finis adest :
 Quantum erat, ô magni, perituro parcere, Divi,
 Ut saltem patria contumularer humo ?
 Vel poena in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel * præcessisset mors propterata fugam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere vitam ;
 Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris,
 Et fient ipso tristia fata loco.
 Nec mea consuetudo languescent corpora lecto,
 Deposito nec me qui fleat, ullus erit ?
 Nec Dominæ lachrymis in nostra cadentibus ora,
 Accedent animæ tempora parva meæ ?
 Nec mandato dabo ? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos claudet amica manus :
 Sed sine funeribus, caput hoc, sine honore sepulchri,
 Indeploratum barbara terra teget ?
 Ecquid, ubi audieris, tota turbabere mente,
 Et feries pavida pectora fida manu.
 Ecquid, in has frustra tendens tua Brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri ?
 Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos :
 Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.
 Cum patriam amisi, tunc me periisse putato :
 Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc si forte potes (sed non potes) optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis,
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo ;
 Ad mala jam pridem non rude pectus habes.

*In patria
 sepeliri.
 * Præce-
 pisset.*

*Claudere
 oculos
 mortuo.*

*Exilium
 vera
 mors est.*

*Pythago-
ras ani-
mam
immor-
talem
affirmat.*

** pone.*

*Epita-
phium
Ovidii.*

*Serta se-
pulchro
appone.*

Atque utinam pereant animæ cum corpore nostro
Effugiatque avidos pars mea nulla rogos.

Nam si morte carens vacuas volat altus in auras

Spiritus, & Samii sunt rata dicta Senis:

Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,

Perque feros manes hospita semper erit.

Ossa tamen facito parva referantur in urna;

Sic ego non etiam mortuus exul ero.

Non vetat hoc quisquā: fratrem Thebana peremptum

Supposuit tumulo, Rege vetante, soror.

Atque ea cum foliis & amomi pulvere misce,

Inque suburbano condita * crede solo.

Quosque legat versus oculo properante viator,

Grandibus in tumuli marmore cæde notis;

Hic ego qui jaceo tenerorum lutor amorum,

Ingenio perii Nalo poeta meo.

At tibi qui transis, ne sit grave (quisquis amasti)

Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.

Hoc satis in tumulo est; etenim majora libelli,

Et diuturna magis sunt monumenta mei.

Quos ego confido, quamvis nocuere, daturus

Nomen, & auctori tempora longa luo.

Tu tamen extincto feralia munera ferto.

Deque tuis lachrymis humida sarta dato.

Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,

Seatiet officium mœsta favilla pium.

Scribere plura libet; sed vox mihi fessa loquendo;

Dictandi vires siccaque lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,

Quod, tibi qui misit, non habet ipse, Vale.

E L E G I A IV.

*Ad amicum, ut magnorum virorum consuetudinem
fugiat.*

O Mihi chare quidem semper, sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuere meæ:

Ulibus edocto si quicquam credis amico:

Vive tibi, & longe nomina magna fuge.

Vive tibi; quantumque potes prælustria vita;

Sævum prælustri fulmen ab arce venit.

Nam

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes,
 * Non profunt; potius plurimum obesse solent,
 Effugit bybernas demissa antenna procellas:
 Lataque plus parvis vela timoris habent.
 Aspicias ut summo cortex levis innaret unda,
 Cum grave nexa simul retia mergat onus.
 His ego si monitor monitus prius ipse fuisset,
 In qua debebam forsitan urbe forem.
 Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
 Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
 Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)
 Sic cadit, ut tracta surgere possit humo.
 At miser Elpenor tecto delapsus ab alto,
 Occurrit regi flebilis umbra suo.
 Quid fuit, ut tutas agitare Dædalus alas?
 Icarus immensas nomine signet aquas?
 Nempe quod hic alte, demissus ille volabat:
 Nam penras ambo non habuere suas.
 Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit: & intra
 Fortunam debet quisque manere suam.
 Non foret Eumedes orbus, si filius ejus
 Stultus Achillexos non adamasset equos,
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,
 Cepisset genitor si Phaetonta Metops.
 Tu quoque formida nimium sublimia semper:
 Propositique, precor, contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium decurrere vitæ
 Dignus es, & fato candidiore frui.
 Quæ pro te ut voveam, miti pietate mereris,
 Hæc suraque mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lachrymas super ora cadentes,
 Tempore quas uno, fidaque verba * dabas.
 Nunc quoque submotum studio defendis amicum;
 Et mala vix ulla parte levanda levas.
 Vive sine invidia, mollesque inglorius annos
 Exige, amicitias & tibi junge pares.
 Nasonisque tui, quod adhuc non exulat unum,
 Nomen ama; Scythicus cætera Pontus habet.

* Non
 profuit
 potius si
 quis ob-
 esse po-
 test.
 Summa
 fugien-
 da.

Elpenor

Dædalus.

Bene la-
 tere bene
 est vive-
 re.

* Bibi.

Amici-
 tiæ par-
 tes affe-
 ctanda.

Proxima

Proxima sideribus tellus Erymanthidos urſæ
 Me tenet, aſtricta terra peruſta gelu.
 Boſphorus & Tanais ſuperant, Scythicæque paludes,
 Vixque ſatis noti nomina pauca loci.
 Ukerius nihil eſt, niſi non habitabile frigus;
 Heu! quam vicina eſt ultima terra mihi!
 At longe patria eſt; longe eſt chariſſima Conjug,
 Quicquid & hæc nobis poſt duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc abſunt, ut, quæ contingere non eſt
 Corpore, ſint animo cuncta videnda meo,
 Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum
 Succeduntque ſuis ſingula facta locis.
 Conjugis, ante oculos, ſicut præſentis, imago eſt;
 Illa meos caſus aggravat, illa levat. (amorem,
 Aggravat hæc, quod abeſt: levat hæc, quod præſtat
 Impoſitumque ſibi firma tuetur onus.
 Vos quoque peſtoribus noſtris hæretis amici,
 Dicere quos cupio nomine quemque ſuo.
 Sed timor officium cautus compeſcit; & ipſos
 In noſtro poni carmine nolle puto.
 Ante volebatis; gratique erat inſtar amoris,
 Verſibus in noſtris nomina veſtra legi. (quemque
 Quod quoniam eſt anceps, intra mea peſtora
 Alloquar: & nulli cauſa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes verſus amicos
 Protrahet; occulte, ſi quis amavit, amet:
 Scite tamen, quamvis longa regione remotus
 Abſim, vos animo ſemper aſſeſſe meo,
 Et qua quilibet poteſt, oro, mala noſtra levate:
 Fidam projecto neve negate manum.
 Proſpera ſic maneat vobis fortuna, nec unquam
 Contacti ſimili ſorte rogetis idem.

* Hoc

* Hoc

Amico-
rum no-
mina cur
non inſe-
rat.

* Quem-
que pro
unum-
quemque

ELEGIA V.

Ad charum Amicum.

Uſus amicitiz tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægre poſſis diſſimulare, fuit?
 Ni me complexus vinclis propioribus eſſes,
 Nave mea vento forſan cunte ſuo.

Ut

Ut cecidi, cunctique + metu fugere ruinam.

* Meam

Verſaque amicitiz terga dedere meæ :

Auſus eſ igne Jovis percuſſum tangere corpus,
Et deploratæ limen adire domus.

Idque recens præſtas, nec longo cognitus uſu,
Quod veterum miſero vix duo treſve mihi.

Vidi ego confuſos vultus, viſoſque notavi,
Osque madens fletu, pallidiuſque meo.

Et lachrymas cernens in ſingula verba cadentes,
Ore meo lachrymas, auribus illa bibi :

Brachiaque excepi + preſſo pendentia collo,
Et ſingultatis oſcula miſta ſonis :

* Maſto.

Sum quoque Chære tuis deſenſus viribus abſens :
Scis Charum veri nominis eſſe loco.

Multaque præterea manifeſti ſigna favoris
Pectoribuſ teneo, non abitura, meis.

Dii tibi poſſe tuos tribuant defendere ſemper,
Quos in materia proſperiore juves.

Si tamen interea, quid in hiſ ego perditus oris.

(Quod te credibile eſt quærere) quæris, agam;

Spe trahor exigua, quam tu mihi demere noli,
Triftia leniri numina poſſe Dei.

Spes.

Seu temere expeſto, ſive hoc contingere faſ eſt,
Tu mihi, quod cupio, faſ precor eſſe proba.

Quæque tibi eſt linguæ facundia, confer in illud ;
Ut doceas votum poſſe valere meum.

Quo quiſque eſt major, magis eſt placabilis ira :
Et faciles motus mens generoſa capit.

Generoſiſſimus
quiſque
ad ira-
cundiam
minus
eſt pro-
penſus.

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe Leoni :
Pugna ſuum finem, cum jacet hoſtis, habet.

At lupus, & turpes inſtant morientibus urſi,
Et quæcunque minor nobilitate fera eſt :

Majus apud Troiam forti quid habemus Achille ?
Dardanii lachrymas non tulit ille Senis.

Porus.

Quæ ducis Emathii fuerit clementia, Pharoſ,
Præclarique docent funeris exequiæ.

Neve hominum referam flexas ad mixtus iras :
Juncenis gener eſt, qui prius hoſtis erat.

Denique non poſſum nullam ſperare ſalutem,
Cum non ſit poenæ cauſa cruenta meæ.

Non

Oculi
Nasonis
in cri-
mine.

Non mihi quarenti pessundare cuncta, petiturum
Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.
Non aliquid dixi, violentave lingua locuta est.
Lapsæ sunt nimio verba profana mero.
Infra quod crimen viderunt lumina, plector;
Peccatumque oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam.
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
Mutati poenam conditione loci.
Hoc utinam nitidi Solis prænuncius ortus
Afferat admissio Lucifer albus equo.

E L E C I A VI.

Ad amicum, quo familiarissime usus est.

Conflio-
rum
commu-
nicatio
signum
erat ve-
ra ami-
citia,

Fœdus amicitiae non vis, charissime, nostrum.
Nec, si forte velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me tota iunctior urbe fuit.
Isque erat usque adeo populo testatus, ut esset
Pene magis quam tu, quamque ego notus,
Quique est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi quem colis ipse viro.
Nil ita celabas, ut non ego conscius essem,
Pectoribusque dabas multa regenda meis.
Cuique ego narrabam, secreti quicquid habebam
Excepto quod me perdidit, unus eras.
Id quoque si scisses, salvo fruerere sodali,
Consilioque forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in poenam nimirum fata trahebant
Omne bonæ & claudunt utilitatis iter:
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo:
Seu ratio fatum vincere nulla valet:
Tu tamen ô nobis usu iunctissime longo,
Pars desiderii maxima pene mei;
Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experiare rogo:
Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
Mutatoque minor sit mea poena loco:

Que ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
 Principiumque mei criminis error habet.
 Nec breve nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu,
 Minima funesti conscia facta mali:
 Minusque reformidat, veluti sui vulnera, tempus
 Illud, & admonitu fit novus ipse dolor.
 Ex quo cuncte adeo possint afferre pudorem,
 Illi regi cæca condita nocte decet.
 Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo
 Peccata peccato nulla petita mihi)
 Stultitiamque, meum crimen debere vocari,
 Nomina si factis reddere vera velis.
 Quod si non ita sunt, alium, quo longius absum,
 Quare (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

*Lumina
Nasonis.*

*Stultiti-
am non
crimen.*

ELEGIA VII.

Mandat epistola, ut Perillam adeat.

V Ade salutatum subito perarata Perillam
 Littera, sermonis fida ministra mei.
 Perillam invenies dulci cum matre sedentem,
 Aut inter libros, Pieridasque suas.
 Quicquid aget, cum te scierit venisse, relinquet:
 Nec mora; quid venias, quidve requireret, agam
 Tu me dicis; sed sic, ut vivere nolim;
 Nec mala tam longa nostra levata mora:
 Ut tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,
 Atque in alternos cogere verba pedes.
 Tu quoque dic, Studiis communibus ecquid inhæres
 Nostraque non patrio carmina more canis?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
 Erras dotes, ingeniumque dedit:
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,
 Ne male foecundæ vena periret aquæ.
 Perillus id aspexi teneris in virginis annis;
 Urque pater natus, duxque comesque fui.
 Tu quoque (sed forsitan nostrum delevit amorem
 Tempus) eram nimio junctus amore tibi.
 Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem,
 Sola tuum vates Lesbia vincet opus.

*Perilla
ingeni-
um.*

Sed

* Fata
secuta.

Specu-
lum.
mendax.

Irus.
Cræsus.

Litera
non pos-
sunt no-
bis adi-
mi.

Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
Postque meos casus sit tibi pectus iners.
Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam
Sæpe tui iudex, sæpe magister eram.
Aut ego præbebam factis modo versibus aures:
Aut, ubi cessaras, causa ruboris eram.
Forsitam exemplo, quia me læsere libelli,
Tu quoque sis poenæ * facta ruina meæ.
Pone Perilla metum: tantummodo foemina noli
Neve vir à scriptis discat amare tuis.
Ergo desidia remove doctissima causas;
Inque bonas artes, & tua sacra redi:
Ista decens facies longis vitiabitur annis;
Rugaque in antiqua fronte senilis erit.
Injicietque manus formæ damnosa senectus,
Quæ strepitum passu non faciente venit.
Cumque aliquis dicet, Fuit hæc formosa, dolebo
Et speculum mendax esse querere tuum:
Sunt & opes modicæ, cum sis dignissima magnæ
Finge sed immensis censibus esse pares.
Nempe dat & quodcunque libet fortuna, rapitque
Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.
Singula quid referam? nil non mortale tenemus
Pectoris exceptis Ingeniique bonis.
En ego, cum patria caream, vobisque domoque
Raptaque sint, adimi quæ potuere, mihi:
Ingenio tamen ipse meo comitorque, fruorque:
Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
Qui licet hanc lævo vitam mihi finiat ense:
Me tamen extincto, fama superstes erit.
Dumque suis, victrix, septem de collibus, orbe
Prospiciet domitum, Martia Roma, legar.
Tu quoque, quem studii manest felicior usus,
Effuge venturos, quæ potes usque, rogos.

E L E G I A VIII.

Patriam, & suos, videre desiderat.

Nunc ego Triptolemi cupere conscendere cælum
Misi in ignotam qui rude semen humum

N

Nunc ego Medæ vellem frænare dracones,
 Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuas;
 Nunc ego iactandas optarem sumere pennas,
 Sive tuas Perseu, Dædale sive tuas;
 Ut tenera nostris cedente volatibus aura,
 Aspicerem patriæ dulce repente solum;
 Desertaque domus vultus, memoresque sodales,
 Charaque præcipue conjugis ora meæ.
 Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas.
 Quæ non ulla tibi ferique feretve dies?
 Si semel optandum est, Augusti numen adora:
 Et, quem * sensisti, rite precare Deum.
 Ille tibi pennasque potest currasque volucres
 Trahere: det reditum, protinus ales eris.
 Si precer hæc (neque enim possum majora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parum.
 Porfitan hoc olim, eum jam satiaverit iram,
 Tunc quoque sollicita mente, rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris am-
 Ex his me jubeat quolibet ire locis: (pli)
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ:
 Hei mihi, perpetuus corpora languor habet!
 Seu vitiant artus agræ contagia mentis,
 Sive mei causa est in regione mali.
 Ut terigi Pontum vexant insomnia, vixque
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibis:
 Quique per autumnum, percussis frigore primo,
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems,
 Is mea membra tenet: nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec melius valeo, quam corpore, mente; sed ægra
 Utraque pars æque, binaque damna fero.
 Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Altans fortunæ forma videnda meæ. (numq;
 Cumque locos, moresq; hominum, cultusque so-
 Cernimus. & quid sim, quid fuerimque subit;
 Tantus amor necis est, querat ut de Cæsaris ira,
 Quod non offensas vindicet ense suas:
 At quoniam semel est odio civiliter usus,
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

* *Læsiti*

Macies
Ovidii
ex alieno
cælo.

ELEGIA IX.

Unde Tomos dictus.

* Igitur
Graia
(quis cre-
deret?)
urbes.

Medea.

* Specta-
tor.

Tomos à
fessione.

Hic * quoque sunt urbes Graiae (quis credere po-
Inter inhumanæ nomina Barbariae. loc.
Huc quoque Mileto missi venere coloni,
Inque Getis Graias constituere domos.
Sed vetus huic nomen, positaque antiquius urbe
Constat, ab Absyrti cæde fuisse loco.
Nam rate (quæ cura pugnacis f. & Minervæ,
Per non tentatas prima ecurrit aquas)
Impia desertum fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis.
Quem procul ut vidit tumulo * speculator ab alto
Hospes, ait, nosco Colchide vela dari.
Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere fun-
Dum sequitur celeres anchora tracta manus:
Conscia percussit meritorum pectora Colchis,
Ausa atque ausura multa nefanda manu:
Et quanquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
Ergo ubi prospexit venientia vela, Tenemur,
Et pater est aliqua fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit, dum versat in omnia vult
Ad fratrem casu lumina flexa tulit,
Cujus ut oblata est præsentia, Vicinus, inquit:
Hic mihi morte sua causa salutis erit.
Protinus ignari, nec quicquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat ense latus.
Atque ita divellit, divulsaque membræ per ag-
Dissipat, in multis invenienda locis:
Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesque manus, sanguineumque caput:
Ut genitor luctuque novo tardetur; & artus
Dum legit extinctos, triste retardet iter.
Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur, in ill
Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

SI quis adhuc istic meminit Nasonis adempti,
 Et superest sine me nomen in urbe meum :
 Supp situm stellis, nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media vivere Barbari.

*Asperi-
tas Scy-
thia.*

Sauromata cingunt, fera gens, Bessique Getæque:
 Quam non ingenio nomina digna meo!

Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro :
 Ille suis liquidis bella repellit aquis.

At cum tristis hyems squalentia protulit ora,

Terraque marmareo est candida facta gelu ;
 Dum patet & Boreas : & nix * jactata sub Arcto :

** Injesta*

Tum patet has gentes axe tremente premi.
 Nix jacet, & jactam non sol pluviae resolvunt :
 Indurat Boreas, perpetuamque facit.

*Nix in
crystal-
lum.*

Ergo ubi deliquit, nondum prior altera venit,
 Et solet in multis bima * jacere locis.

** Man-
re.*

Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Æquet humo turres, tecta que rapta ferat.

Pellibus, & luteis arcent mala frigora * brachis ;
 Oraque de toto corpore sola patent.

** Braccis*

Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,
 Et nitet inducto candida barba gelu :

Nudaque consistunt formam servantia * testæ

** Testa.*

Vina ; nec hausta meri, sed data frustra, bibunt.

Quid loquar, ut cuncti concresecunt frigore rivi?

Deque lacu fragiles effodiuntur aquæ ?

Ipse, papyrifero qui non angustior amne,

Miscetur vasto multa per ora freto,

*Papyri-
fer Nilus*

Coeruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & tectis in mare serpit aquis.

Quaque raresierant, pedibus nuncitur ; & undas

Frigore concretas ungula pulsat equi,

Perque novos pontes, subter labentibus undis,

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Vix equidem credet ; sed cum sint præmia falsi

*Lucrum
menda-
ces faci.*

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere Pontum,
 Lubricaque immotas testa premebat aquas.
 Nec vidisse sat est. durum calcavimus æquor,
 Undaque non udo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset,
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ.
 Tum neque se pândi possunt delphines in auras
 Tollere : conantes dura coërcet hyems.
 Et quanquam Boreas jactatis insonet alis,
 Fluctus in obseffo gurgite nullus erit :
 Inclusæque gelu stabunt, ut marmore puppes :
 Nec poterit rigidas * scindere remus aquas :
 Vidimus in glacie pisces hædere ligatos ;
 Sed pars ex illis tum quoque viva fuit.
 Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas :
 Protinus æquato liccis Aquilonibus Istro,
 Invehitur celere barbarus hostis equo :
 Partibus Hostis equo pollens, longeque volante sagitta,
 Vicinam late depopulatur humum :
 Diffugiunt alii, nullisque tuentibus agros,
 Incuboditæ diripiuntur opes :
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra,
 Et quas divitias incola pauper habet.
 Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura, laremque suum :
 Pars cadit, hamatis misere confixa sagittis ;
 Nam volucri ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere, perdunt,
 Et cremat insontes hostica * turba casas.
 Tum quoq; cum pax est trepidant formidine belli
 Nec quisquam pressio vomere tulerat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quæ non videt, hostis.
 Cessat iners rigido terra relicta situ. (stem.
 Non hic Pampinea dulcis latet uva sub umbra,
 Nec cumulant altos fervida musta lacus.
 Poma negat Regio : nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda lux.
 Aspiceres nudos sine frende, sine arbore, campos,
 Hæu loca felici non adeunda vizo !

* Finde-
re.

Partibus

* Flam-
ma.

Scythia
non ha-
bet vina

Ergo tam late pateat cūm maximus orbis,
Hæc est in poenas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicum.

Siquis es, insultes qui casibus, improbe, nostris,
Meque reum dempto fine cruentus agas;
Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam silices pectus habere tuum.

*Natus è
scopulis.*

Quis gradus ulterior, quo lætua porrigat ira,
Reltat? quidve meis cernis abesse malis?
Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
Cumque truci Borea Mænalis urla videt.

Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
Omnia solliciti sunt loca plena metus.

Utque fugax avidis cervus deprehensus ab ursis,
Cinctaque montanis ut pavet agna lupis:

Sic ego, belligeris à gentibus undique septus,
Terrebr, hoste meum pene premente latus.

Utque sit exiguum poenæ, quod conjuge chara,
Quod patria careo, pignoribusque meis;

Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram:
Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est.

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
Solvat & in mores ora diserta meos.

IN CAUSA facili cuivis licet esse disertio;

Et minimæ vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, & stantia moenia, virtus:

* Quilibet ignavi præcipitata premunt.

Non tuum, qui fuerā: quid inanem proteris umbram;

Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?

Hætor erat tunc cum bello certabat, & idem

Tractus ab Hæmonio non erat Hætor equo.]

Me quoque, quem noras olim, non esse memento,

Ex illo superant hæc simulacra viro.

Quid simulacra ferox dictis incessis amaris?

Parce, precor. manes sollicitare meos.]

Omnia vera puta mea crimina; nil sit in illis,

Quod minus errorem, quam scelus esse putes:

* *Quantum
libet
Umbra
vivi Hæ-
monis.*

* *Incessis*

Pendimus en profugi (satis tua pectora) poenas,
Exilioque graves, exilique loco.

Carnifici fortuna potest mea fienda videri,
Te tamen est uno iudice * merita parum.

Savior es tisti Busrade, savior illo,
Qui falsum lento torruit igne bovem :

Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno,
Et dictis artes conciliafle suas.

Munere in hoc usus, rex est, sed imagine major.
Nec sola est operis forma probanda mei.

Aspicias à dextra latus hoc adaperile tauri ?
Hac tibi quem perdes, coniciendus erit.

Protinus inclusam lentis carbonibus ure ;
Mugiet, & veni vox erit illa bovis.

Pro quibus inventis, ut munus munere penses,
Da, precor, ingenio pramia digna meo.

Dixerat : at Phalaris, poenæ mirande repertor ;
Iple tuum prælens imbue, dixit opus.

Nec mora ; monstratis crudeliter ignibus ustus,
Exhibuit geminos ore gemente tonos.

* Scythi
a'que.
* Redit. Quid mihi cum Siculis, inter * Scythicosq; Getas
Ad te (quisquis is es) nostra querela * venit.

Utque sitim nostro possis explere cruore,
Quantaque vis avido gaudia corde teras :

Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus ;
Te quoque ut auditis posse dolere putem.

Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
Neptuni minor est, quam Jovis ira tuit.

Ergo, quicumque es, rescindere crimina noli :
Deque gravi duras vulnere tolle manus.

Utque meæ famam tenuent oblivæ culpæ,
Facta cicatricem ducere nostra sine :

Humana
fortis
mutabi-
litas. Humanæque memor sortis, quæ tollit eosdem
Et premit, incertas ipse verere vices

Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
Est tibi de rebus maxima cura meis ;

Non est quod timeas, fortuna miserrima nostra est
Omne trahit secum Galatæis ira malum.

Quod magis ut liqueat, neve hoc ego fingere credam
Ipse velim poenas experire meas.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii locum.

Frigora jam Zephyri minuunt, annoque peracto
 * Tardior antiquis visa Mæotis hyems.
 Inpositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
 Jam violas puerique legunt, hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata serente ferunt.
 Prataque pubescunt variorum flore colorum :
 Indocilique loquax guttore vernat avis.
 Virque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus curas, parvaque testa facit :
 Herbaque, quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit e tepida molle cacumen humo :
 Quoque loco est vitis, de palmite gemma movetur;
 Nam procul à Gericco littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus ;
 Nam procul à Gericis finibus arbor abest.
 Omnia nunc istic, junctisque ex ordine ludis,
 Cedunt verbosi garrula bella fori.
 Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis,
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus :
 Nunc, ubi perfusa est oleo labente Juventus,
 Desectos artus tingere gaudet aqua,
 Scena viget, studiisque favor distantibus ardet,
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 O quater, & quoties non est numerare, beatum,
 Non interdicta cui licet urbe frui !
 At mihi sentitur nix verno sole soluta,
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ.
 Nec mare concrevit glacie, nec ut ante per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
 Si tamen incipiunt aliqua huc adnare carinæ,
 Hospitaque in Pontu littore puppiserit ;
 Sedulus occurram nautæ, dictaque salute,
 Quid veniat quæram, quisve, quibusve locis.
 Ille quidem mirum nisi de regione propinqua,
 Non nisi vicinas tutus araret aquas.

* Longi-
 or anti-
 quam.

Pubes-
 cunt
 prae.

Rarus

Rarus ab Italia tantum mare navita transit,
 Littora rarus in hæc portibus orba venit.
 Sive tamen Græca scierit, sive ille Latina
 * *Hujus* Voce loqui, certe gravior * usus erit.
 Fas quoque ab ore freti, longæq; Propontidos undis
 Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
 Quisquis is est, memori rumorem voce referre,
 Et fieri famæ parsque gradusque potest:
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddita vota Jovi.
Germania re- Teque rebellatrix tandem Germania, magni
bellatrix. Triste caput pedibus supposuisse ducis.
 Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo.
 Ille meæ domui protinus hospes erit. (est,
 Hei mihi! jamne domus Scythico Nasonis in orbe
 Jamque suum mihi dat pro lare pœna locum?
 Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrale, domumque,
 Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.

E L E G I A XIII.

In natalem suum.

Ecce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
 Debueras illis imposuisse modum.
 Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset,
 Non ultra patriam me sequerere meam:
 Quoque loco primum male sum tibi cognitus infans
 Illo tentasses ultimus esse mihi.
 Inque relinquendo (quod idem fecere sodales)
 Tu quoque dixisses aristas in urbe, Vale.
 Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsar s ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?
 Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
 Fumida cingatur florentibus ara coronis,
Libami- Micaque solenni thuris in igne sonet.
da nata- Libaque dem pro te genitale notantia tempus,
lis dies. Concipiamque bonas ore favente preces.

Non.

Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
 Adventu possim laetus ut esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
 Convenit, & structis flamma parata rogis,
 Nec dare thura libet nil exorantia divos,
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum,
 In loca ne redeas amplius ista precor.
 Dum me terrarum pars pene novissima Ponti,
 Euxinus falso nomine dictus, habet.

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur suum.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,
 Quid facis, ingenio semper amice meo?
 Ecquid, ut incoluntem quondam celebrare solebas

*Antistes
doctorum.*

Nunc quoque, ne videar totus abesse, caves?
 * Conspicis exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus, artifice quæ nocuere suo?

* *Colligit.*

Immo ita fac, quæso, vatum studiose novorum,
 Quaque potes retine nomen in urbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
 Qui domini poenam non meruere sui.

Sæpe per extremas profugus pater exulat oras,
 Urbe tamen natis exulis esse licet.

Palladis exemplo de me sine matre creata

Liber sine matre

Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
 Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba parente
 Hoc tibi tutori sarcina major erit. (est

Tres mihi sunt nati, contagia nostra secuti,
 Cætera sac curæ sit tibi turba palam.

*De arte
amandi.*

Sunt quoque mutata ter quinque volumina formæ
 Carmina de domini funere rapta sui.

*Meta-
morpho-
ses.*

Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,
 Certius à summa nomen habere manu.

Nunc incorrectum populi pervenit in ora;

In populi quidquam si tamen ore * meum est.

* *Mei est*

Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis,

Diverſo miſſum quod tibi ab orbe venit.

Quod

Ingeni-
um in-
commo-
da fran-
gunt.

Quod quicumque leget (si quis leget) æstimet ante

Compositum quo sit tempore, quoque loco:

Æquus erit scriptis, quorum cognoverit esse

Exilium tempus, Barbariamque locum.

Inque tot adversis carmen mirabitur ullum,

Ducere me tristi iustinuisse manu.

Ingenium fregere meum mala; cuius & ante

Fons infœcundus, parvaque vena fuit.

Sed quæcunque fuit, nullo exercente, refugit,

Et longo periit arida facta situ.

Non hic librorum, per quos inviter, alarque,

Copia, pro libris arcus & arma sonant.

Nullus in hac terra recitem cui carmina, cuius

Intellecturis auribus utar. adest.

Nec quoscèdam locus est; custodia muri

Submovet infœstos clausaque porta Getas.

Sæpe aliquod quaero verbum, nomenque locum;

Nec quisquam est, à quo certior esse queam.

Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)

Verba mihi desunt, dedidicique loqui.

* Scythi-
coque.

Threicio * Geticoque fere circumsonor ore,

Et videor Geticis scribere posse modis.

Crede mihi, timeo ne sint immista Latinis,

Inque meis scriptis Pontica verba legas.

Qualemcumque legas, venia dignare libellum,

Sortis & excusa conditione meæ.

PUB. OVID. NASONIS, *De Tristibus*, LIB. IV.

ELEGIA I.

*Excusat suos libros, si quid vitii
habebunt.*

SI qua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
Excusata suo tempore lector habe.

Ex

Exi eram, requiesque mihi, non fama, petita est:
Mens intenta suis ne forer usque malis.

Hoc est cur cantet vindictus quoque compede fossor,
Indocili numero cum grave mollit opus.

Cantat & innitens limolæ pronus arenæ,

Adverso tardam qui * venit amne ratem :

* *Trahit.*

Quique ferens pariter lentos ad pectora remos

In numerum pulsa brachia verlat aqua.

Ut incubuit baculo, saxoque reledit

Pastor, arundineo carmine mulcet oves.

Pariter pariter, pariter data pensa trahentis,

Fallitur ancillæ decipiturque labor.

Fertur & abducta * Lyrneside tristis Achilles,

Ænonia curas attenuasse lyra.

* *Brisei-*

Cum traheret sylvas Orpheus, & dura canendo

Saxa, bis amissa conjugem cœtus erat.

de.

Achilles

Sic quoque Musa levat, Ponti loca iussa petentem;

Sola comes nostræ perstitit illa tugæ.

Orpheus.

Sed nec insidias inter, nec militis ensem,

Nec mare, nec ventos, barbariemve timet.

Sed quoque, cum perii, quis me deceperit error,

Et culpam, in tacto, non scelus, esse meo.

Sed cet hoc ipso nunc æqua, quod obfuit ante,

Cum mecum juncti criminis acta rea est.

* *Et.*

Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)

Meridum sacris impoluisse manum.

Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,

Et carmen demens, carmine læsus, amo.

Tunc nova Dulichio lotos gustata palato,

Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. (illis,

Sentit amans sua damna * ferens; tamen hæret in * Fore.

Materiam culpæ persequiturque suæ.

Nos quoque delectant, quamvis nocere, libelli:

Quodque mihi telum vulnera fecit amo.

Possitan hoc studium possit furor esse videri,

Sed quiddam furor hic utilitatis habet.

Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,

Præsentis casus immemoremque facit.

Atque suum Bacche non sentit saucia vulnus.

Dum stupet Idæis exululata jugis.

Sic

Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est
 Ille nec ex lium, Scythisci nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.

*Furor
poeticus.*

Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes,
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Jure deas igitur veneror, mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fugæ.
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sint precor hæc saltem faciles mihi: namq; deo
 Cælare cum magno cætera turba facit:
 Meque tot adversis cumulat quot litrus arenas,
 Quotque fretum pisces, oraque piscis habet:
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribusque nives:
 Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen ut veni levior fortuna malorum est;
 Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoque cognosco natalis stamina nostri,
 Stamina de nigro vellere facta mihi.

*Geta-
rum pro-
vincia
impacata*

** Nivi-
mus.*

Utque neque insidias, capitisque pericula narrem
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quam miserum est inter Bellosoque, Getasque
 Illum, qui populi semper in ore fuit!
 Quam miserum est porta vitam muroque tueri;
 Vixque sui tutum viribus esse loci!
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi;
 Nec nisi lusura * movimus arma manu.
 Nunc lenior gladioque latus, scutoque sinistrum
 Canitiem galeæ subjicioque meam.
 Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus,
 Induimus trepida protinus arma manu.
 Hostis habens arcus, imbutaque tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.

** Refert.
que.*

Utque rapax pecudem, quæ se non texit ovili,
 Per sata, per sylvas fertque * trahitque lupus:
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum,
 Barbarus in campis repperit hostis, habet:

Aut sequitur captus, coniectaque vincula collo
 Accipit; aut telo virus habente peric.
 Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis:
 Heu nimium fati tempora lenta mei!
 Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (qui * Recitem.
 Sed neq; cui * referam quisquâ est mea carmina: nec
 Auribus accipiat verba latina suis.
 Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboque legoque,
 Tutaque iudicio littera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi. Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta, Getæque legent?
 Sæpe etiam lachrymæ sunt me scribente profusæ,
 Humidaque est fletu littera facta meo. (rit;
 Corque vetusta meum tanquam nova vulnera * sen- * Novit.
 Inque sinum mœstæ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutata qui sim fuerimque recordor,
 Et tulerit me quo casus, & unde, subit:
 Sæpe manus demens studiis irata, sibi que,
 Misit in arduos carmina nostra * rogos: * Focos.
 Atque ea de multis, quoniam non multa supersunt
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas. (men
 Tu quoq; non melius, quam sunt mea tempora, car-
 Interdicta mihi consule Roma boni.

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho, devicta
 Germania.

JAM fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis, Fera
 Victa potest flexo succubuisse genu. Germa-
 nia.
 Altaque velantur fortasse palatia sertis:
 Thuraque in igne sonant, inficiuntque diem;
 Candidaque adducta collum percussa securi
 Victima, purpureo sanguine * pullat humum. * Tingit.
 Dona que amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar uterque parant:
 Et qui Cæsareo juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuo terras ut domus illa regat.
 Cumque bonis nurbus pro sespate Livia nato,
 Munera dat meritis, sæpe datura, Deis:

*Ovidius
ex eque-
stri or-
dine.*

Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
Perpetua servant virginitate focos.
Plebs pia, cumque pia lætatur plebe Senatus,
Parvaque cujus eram pars ego nuper, Eques.
Nos procul expullos communia gaudia fallunt;
Famaque tam longe non nisi parva venit.
Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
Cumque ducum titulis oppida capta leget:
Vinculaque captiva reges cervice ferentes,
Ante coronatos ire videbit equos.

*Sidoni-
um ost-
rum.*

Et cernet vultus aliis pro tempore versos:
Terribiles aliis, immemoresque sui:
Quorum pars causas, & res, & nomina quæret;
Pars referet, quamvis noverit illa parum.
Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
Dux fuerat belli: proximus ille duci.

** Dedit.*

Hic qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
Non tristi vultu, cum tulit asma, fuit.
Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
Hortator pugnae, consiliumque * fuit:
Perfidus hic nostros illudit fraude locorum,
Squalida prolixis qui tegit ora comis,
Illo qui sequitur, dicunt mactata ministro
Sæpe recusanti corpora capta Deo.

*Drusus
Germa-
nicus.*

Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot ami-
Plena terræ cædis, plena cruoris erant.
Drusus in his meruit quondam cognomina terris
Quæ bona progenies digna parente fuit.
Cornibus hic fractis viridi male tectus ab ulva,
Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
Crinibus en etiam fertur Germania passis,
Et ducis invicti sub pede mœsta sedet.
Collaque Romanæ præbens animosa securi,
Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
Hos super in curru Caesar victore veheris
Purpureus, populi rite per ora tui.
Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum
Undique jactato flore regente vias.
Tempora Phœbæa lauro cingentur; loque
Miles, Io magna voce, triumphæ canet.

Ipse sono plausuque simul fremituque * canentis
 Quadrijuges cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra faventia votis;
 Et dabitur merito laurea vota Jovi.
 Hac ego submotus qua possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatiatur libera terras;
 In cœlum celeri pervenit illa via:
 Illa meos oculos mediam deducit in urbem;
 Immune tanti nec finit esse boni.
 Invenietque animus qua currus spectet eburnos:
 Sic certe in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix;
 Lætaque erit præsens cum ducet turba suo.
 At mihi fingenti tantum, longeque remoto.
 Auribus hic fructus * percipiendus erit,
 Atque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido, vix erit, ista mihi.
 Is quoque jam serum referet, veteremq; triumphum:
 Quo jam audiero tempore, lætus ero.
 Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam,
 Causaque privata publica major erit.

* Calce-
 tes.

Currus
 eburneus
 triumpho-
 phalis

* Præci-
 piendus.

ELEGIA III.

Alloquitur utramque Ursam.

Magna minorq; feræ, quarū regis altera Græias
 Altera Sidonias, utraque sicca, rates;
 Omnia cum summo politæ videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas.
 Æthereamque suis cingens amplexibus arcem,
 Vester ab intacta circulus extet humo:
 Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondā
 Dicitur Iliades, transiisse Remus:
 Inque meam nitidos dominam convertite vultus,
 Sitque memor nostri, nec ne, referte mihi,
 Hei mihi cur * nimium quæ sunt manifesta requiro? * Timui.
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
 Crede quod est ut vis, ac desine tuta vereri;
 Deque fide certa sit tibi certa fides:

Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ
Non mentitura tu tibi voce refer :

Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est ;

Quodque potest, secum nomen habere tuum.

Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret,

Teque remota procul, si modo vivit, amat.

Ecquid, ut incubuit justo mens ægra dolori,

Lenis ab admonito pectore somnus abit ?

Tunc subeunt curæ, dum te lectusque locusque

Tangit, & oblitam non finit esse mei.

Et veniunt æstus, & nox immensa videtur,

Fessaque jactati corporis ossa dolent ?

Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant ;

Detque tuus mœsti signa doloris amor : (tum

* Perem- Nec cruciari minus, quam cum Thebana * cruce

ptum. Hæctora Thessalico vidit ab axe rapi.

Quid tamen ipse precer dubito, nec dicere possum

Affectum quem te mentis habere velim.

Tristis es ; indignor, quod sim tibi causa doloris :

Non es ; ut amisso conjuge digna * fores.

* Fleas. Tu verò tua damna dole, mitissima conjux ;

Tempus & à nostris exige triste malis.

Flere Fleque meos casus : EST quædam flere voluptas :

nonnum- EXPLETUR lachrymis egeriturque dolor.

quam Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset

voluptas. Mors mea ; morte fores sola relicta mea.

Spiritus hic per te patrias exisset in auras :

Sparissent lacrymæ corpora nostra pia :

Supremoque die, notum spectantia cœlum,

Texissent digiti lumina nostra tui :

Et cinis, in tumultu positus, jacuisset avito :

Tactaque nascenti, corpus haberet humus :

* Dum Denique, * ut & vixi, sine crimine, mortuus essem :

vixi. Nec mea supplicio vita pudenda foret.

Me miserum, si tu, cum diceris exulis uxor,

Avertis vultus, & subit ora rubor !

Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri !

Me miserum, si te jam pudet esse meam !

Tempus ubi est illud, quo me jactare solebas

* Viri. Conjugem ? nec nomen dissimulare * meum ?

Tem.

Tempus ubi est, quo te (nisi non vis ista referri)
 Et dici (memini) juvat, & esse meam:
 Utque proba dignum est, omni tibi dote placebam: *Naso ab*
 Addebat veris multa faventis amor. *uxore a-*
 Nec quem præferres (ita res tibi magna videbar) *mator.*
 Quemve tuum mallet esse, vir alter erat.
 Nunc quoq; ne pudeat, quod sis mihi nupta, tuusque
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.
 Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
 Non legis Evadnen erubuisse viro.
 Nec quia Rex mundi compescuit ignibus ignos,
 Ipse suis Phaëton inficiandus erat:
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quod precibus periit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sævis ego sum Jovis ignibus ictus, * *Rubor*
 Purpureus molli fiat in ore * pudor.
 Sed magis in nostri curam conurge tuendi;
 Exemplumque mihi conjugis esto bonæ:
 Materiamque tuis tristem virtutibus imple:
 ARDUA per præcepta gloria vadit iter. *Casus in-*
 Hæc tibi quis nosset, felix si Troia fuisset? *felices*
 PUBLICA virtutis per mala facta via est. *nonnun-*
 Ars tua, Typhy, jacet si non sit in æquore fluctus: *quam il-*
 Si valeant homines, ars tua, Phœbe, * jacet. *lustrant*
 QUÆ later, inque bonis cessat non cognita rebus, *nos.*
 Apparet virtus, arguiturque malis. * *Vacet,*
 Dant tibi nostra locum tituli fortuna, caputque * *Quo.*
 Conspicuum pietas * qua tua tollat, habet.
 Ut ere temporibus, quorum nunc munere freta es;
 Et patet in laudes æra * lata tuas. * *Magna*

ELEGIA IV.

Ad amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui, nominibus cum sis generosus * avorum, * *Avitis*
 Exsuperas morum nobilitate genus.
 Cuius inest animo patrii candoris imago,
 Non careat nervis candor ut iste suis:
 Cujus in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latia non fuit ulla foro:

*Signa
pro no-
mine.*

*Cesar
res pu-
blica.*

** Certe.*

** Alix.*

*Timor
& error
Ovidii
pro cri-
mine.*

Quod minime volui, positis pro nomine signis
 Dictus es: ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi: tua te bona cognita produnt:
 Si quod es appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi crimine factum,
 Principe tam iusto, posse nocere puto.
 Iple pater patriæ (quid enim civilis illo?)
 Sustinet in nostro crimine sæpe legi.
 Nec prohibere potest, quia res est publica, *Cæsar*
 Et de communis præs quoque nostra bono est.
 Jupiter ingenis præbet sua numina vatum,
 Seque celebrari quolibet ore finit.
 Causa tua exemplo superorum tuta duorum est,
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō
 Non fuit arbitrii litora nostræ tutæ.
 Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostræ
 Incolumis cum quo sæpe locutus eram.
 Quo vereare minus, ne sim tibi crimen amicus:
 Invidiam, si qua est, autor habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
 (Hoc * talem noli dissimulare) pater: (ba
 Ingeniumque ne eum) (potes hoc me meminisse probæ
 Plus etiam quam, ne iudice, dignus eram;
 Deque meis illo referebat versibus ore,
 In quo pars * magnæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit
 Sed prius auctori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt (mihi crede) tamen: sed in omnibus
 Ultima si demas, vita tuenda mea est. (a
 Hanc quoque qua perniciulpani scelus esse negabu
 Si tan i series sit tibi nota mali.
 Aut timor, aut error: nobis prius obfuit error:
 Ah! sine me fati non mentis ille mei.
 Neve retractando pondum coeuntia rumpe
 Vulnere, vix illis prodent ipsa quies.
 Ergo ut jure damus poenas, sic absuit omne
 Peccato factus consiliumque meo.
 Idque Deus sentit pro quo nec lumen ademptum est
 Nec mihi detractas possidet alter opes.

Forsitan hanc ipsam, vivat modo, finiet olim
 Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.
 Nunc precor hinc alio jubea discedere; si non
 Nostri, verecundo vota pudore carent,
 Mitte exilium pauloque * propinquius oro;
 Quique sic à saevo longius hoste, locum:
 Tantaque in Augusto est clementia, si quis ab illo
 Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.
 Frigida me cohibent Euxini littora ponti:
 Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.
 Nam neque jactantur moderatis æquora ventis;
 Nec placidus portus hospita navis habet.
 Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quærunt:
 Nec minus infida terra timeretur aqua.
 Illi, quos ausis hominum gaudere cruore,
 Pene sub ejusdem * lyderis igne jacent.
 Nec procul à nobis locus est ubi Taurica dira
 Cæde pharetrata spargitur ara deæ.
 Hæc prius (ut men oranti) non invidiosa nefandis,
 Nec cupientia bonis, regna Thoanis erant.
 Hic pro supposita virgo Ielopeï, cerva,
 Sacra deæ coluit quæliacunque suæ. (restes
 Quo postquam, dubium est plus an sceleratus, O.
 Exiit turtis venerit ipse sui;
 Et omnes exen, lum veri / hocæus moris:
 Qui duo corporibus, mentibus unus, erant;
 Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec timen hunc sua mors, nec mors sua terruit illū
 Alter ab alterius tunere mœtus erat.
 Et jam constituerat stricto mucrone sacerdos;
 Cinxerat & Græias barbaræ vitæ comas:
 Cum vice sermonis fratrem cognovit. & illi
 Pro nece complexus * Iphigenia dedit.
 Lata Deæ signum crudelia sacra perolæ
 Transtulit ex illis in meliora locis
 Hæc: hæc regio, magni pene ultima mundi,
 Quæ fugere homines dique, propinqua mihi est;
 Atque meam terram prope sunt tenebræ sacra;
 Si modo Nasoni barbara terra sua est.

* Quie-
 tius.
 Euxinus
 Pontus
 Axenus
 dictus ab
 antiquis

* Frigo-
 ris axe.

Diana
 sacrifi-
 cabatur
 hæmæ
 hostis.
 Crestes
 & Pyla-
 dis para-
 micorum

† Iphige-
 nia.

O utinam venti, quibus est ablatas Orestes,
Placato referant & mea vela Deo!

ELEGIA V.

Ad amicum, cujus nomen tacet, ne noceat.

O Mihi dilectos inter sors prima sodales,
Unica fortunis ara reperta meis:
Cujus ab alloquitis anima hæc moribunda revixit,
Ut vigil infusa Pallade flamma solet:
Qui veritus non es portus aperire fideles,
Fulmine percussæ confugiumque rati:
Cujus eram censu non me sensurus egentem,
Si Cæsar patrias eripuisset opes.
Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
Excidit (heu!) nomen quam mihi pene tuum.
Tu tamen agnoscis, tactusque cupidine laudis,
Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.
Certe ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem,
Et raram famæ conciliare fidem.
Ne noceam grato vereor tibi carmine, neve
Intempe- Intempestivus nominis obstet honor.
stivus Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude,
honor Meque tui memorem, teque fuisse pium.
qui obest Utque tacis, remis ad openi luctare ferendam,
Dum veniat placido mollior aura Deo:
Et tutare caput nulli servabile, si non
Qui meruit Stygia sublevet illud aqua:
Teque (quod est rarum) præsta constanter ad omne
Indeclinatæ munus amicitiae:
Sic tua processus habeat fortuna perennes;
Sic ope non egeas ipse, juvesque tuos:
Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
Incidat & vestro rara querela toro:
Diligat & semper socius te sanguinis, illo
Quo pius affectu Castora frater amat:
Sic juvenis similisque tibi sit natus, & illum
Moribus agnoscat quilibet esse tuum:
Sic socerum faciat tæda te nata jugali,
Nec tarde juveni det tibi nomen avi.

Tempore ruricola patiens fit taurus aratri,
 Præbet & incurvo colla premeunda iugo.
 Tempore paret equus lentis animosus habenis;
 Et placido duos accipit ore * lupos.
 Tempore Pœnorum compescitur ira leonum;
 Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet,
 Quæque sui iussis obtemperat Inda magistri
 Bellua, servitium tempore victa subit.
 Tempus ut extentis tumeat sacit uva racemis:
 Vixq; merû capiant grana, quod intus habent.
 Tempus & in canas semen producit aristas,
 Et ne sint tristi poma sapore facit.
 Hoc dentem tenuat terram * renovantis aratri;
 Hoc rigidos silices, hoc adamanta terit:
 Hoc etiam savas paulatim mitigat iras;
 Hoc minuit luctus, mœstaque corda levat.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,
 Præterquam curas attenuare meas
 Ut patria careo, bis frugibus area trita est:
 Dissiluit nudo pressa bis uva pedes.
 Nec quæsitâ tamen spatio patientia longo est:
 Mensque mali sensum nostra recentis habet.
 Scilicet & veteres fugiunt iuga sæpe iuveni:
 Et domitus freno sæpe repugnat equus.
 Tristior est etiam præsens ærumna priore:
 Ut si enim sibi par, crevit & aucta mora est.
 Nec tam nota mihi, quam sunt mala nostra, fuerunt,
 Sed magis hoc, quo sunt cognitora, gravant.
 Est quoque non minimum vires afferre recentes,
 Nec præconsumptum temporis esse malis.
 Fortior in fulvo novus est luctator arena,
 Quam cui sunt tarda brachia fessa mora.
 Integer est melior nitidis gladiator in armis,
 Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Fort bene præcipue navis modo facta procellas,
 Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.
 Nos quoque quæ terimus, tulimus patientius antè
 Quam mala sunt longa multiplicata die.
 Credite, deficio; nostroque à corpore (quantum
 Auguror) accedunt tempora prava malis.

* Alii
 habent
 hic prin-
 cipium
 Elegia
 sexta.
 * Lupi,
 unde &
 franalu-
 pata Hor.
 dixit.
 Tempus
 omnia
 mitigat.
 Elephas
 in India
 frequens
 * Scin-
 dentis.
 Ovidius
 bienni-
 um exul.

Mala
 cognita
 magis
 molesta.

Nam

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat
 Vix habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.
 Corpore sed mens est agro magis agra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Urbis abest facies, absunt mea cura sodales:
 Et, qua nulla mihi charior, uxor abest. (m
 Vulgus adest Scythicum, * brachataq; turba G
 Sic mala quæ video, non videoque, nocent.
 Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
 Hæc fore morte mea non diuturna mala.

* Brac-
 chataque
 Mors
 solatio
 est cala-
 mitosis.

E L E G I A VI.

Accusat amicum, quod ab eo literas non ac. epen

* frigo-
 ra,

Bis me sol adiit gelidæ post * tempora brumæ
 Bisque suum tacto pisce peregit iter.
 Tempore tam longo cur non tua dextera versos
 Quamlibet in paucos officiosa fuit?
 Cur tua cessavit pietas, scribingentibus istis
 Exiguus nobis cum quibus usus erat?
 Cur, quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,
 Illam speravi nomen habere tuum?
 Dii faciant, ut sæpe tua sit epistola dextra
 Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.
 Quod precor, esse liquet; credam prius ora Medæ
 Gorgonis anguineis cincta fuisse comis:
 Esse canes utero sub virginis, esse Chimeram,
 A truce quæ flammis separat angue leam: (m
 Quadrupedesq; homines cum pectore pectora *
 Tergeminumq; virum, tergeminumque canem
 Sphingaque & Harpyias, serpentiferosq; gigantes
 Centimanumque Gygen, semibovemq; virum
 Hæc ego cuncta prius, quam te, charissime, credi
 Mutatum, & curam deposuisse mei.
 Innumeri montes inter me teque, viæque,
 Fluminaque, & campi, nec freta pauca jacent
 Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
 Milla sit, in nostras rara venire manus.
 Mille tamen causas scribendo vince frequentes
 Excusem ne te semper amice mihi.

* iunctos

Gyges
 centima-
 nus.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

An mea cygnæas imitantur tempora plumas,
 Inficit & nigras alba senecta comas.
 Jam lubeunt anni fragiles, & inertior ætas;
 Jamque parum firmo me mihi ferre grave est.
 Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu:
 Quæque meæ semper placuerunt otia menti
 Carpere. & in studiis molliter esse meis:
 Et parvam celebrare domum * patriosque penates,
 Et quæ nunc domino rura paterna carent:
 Inque sinu dominæ, charisque * sodalibus, inque
 Securus patria consenuisse mea.
 Hæc mea sic quondam peragis peraverat ætas:
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita diis visum est. qui me terraque marique
 Actum, Sarmaticis exposuere locis.
 In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
 Ne temere in mediis dissoluantur aquis.
 Ne cadat, & multas palmas inhonestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina caput equus.
 Miles ut emeritus non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos quæ tulit arma liras;
 Sic agitur tarda vires * minuente senecta,
 Me quoque donari jam rude, tempus erat,
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cœlum;
 Nec siccam Getico fonte levare sitim:
 Sed modo quos habui, vacuos secedere in hortos,
 Nunc hominum visu, rursus & urbe frui.
 Sic enim quondam non divinante futura,
 Optabam placide vivere posse senex.
 Quæ repugnarunt; quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora gravant.
 Quæque decem lustris omni sine labe peractis,
 Te premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas pene tenere videbar.
 Horriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me scire coëgi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.

*Senectus
& canities.*

* Veteresque.
 Rura paterna
 Ovidii.
 * Nepotibus.

Dissoluantur
 pentasyllabum

* Adimamente.
 Rude donari.
 Ita &
 Hor. initio Serm.
 ad Mæcan.

Naso
 quinquagenarius
 exul.

Ipsa-

Ipsaque delictis victa est clementia nostris,
 Nec tamen errori vita negata mea est.
 * Born- Vita procul patria peragenda sub axe † Boreo est,
 Iso. Qua Maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hæc mihi si Delphos, Dodonaque diceret ipsa,
 Esse videretur vanus uterque locus.
 NIL adeo validum est, adamas licet alliget illu
 Ut maneat rapido firmitus igne Jovis.
 Adam- NIL ita sublime est, supraque pericula tendit;
 ante al- Non sit ut inferius, suppositumque Deo.
 ligare. Nam quanquam vitio pars est contracta malorum
 Plus tamen exitii numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este,
 Equantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, ne pergat ledere.

SI licet, & pateris, nomen facinusque tacebo,
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis.
 Nostraque vincetur lachrymis clementia seris:
 Fac modo pateat poenituisse tui:
 Fac modo te domnes, cupiasque eradere vitæ
 Tempora (si possis) Tisiphonæ tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum (sicut tu es) missus in orbem
 Nostra suas istinc porriget ira manus.
 Longa Omnia (si velis) Cæsar mihi iur. reliquit:
 manus Et sola est patria poena carere mea,
 docto- Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo:
 rum ho- Sæpe Jovis telo quercus adult. viret.
 minum. Denique vindictæ si sit mihi nulli facultas,
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Ut Scythicis habitem longe suorumus in oris,
 Sicæque sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per imminetas ibant præconi gentes;
 Quodque querar, notum, qua patet orbis, erit.
 Ibit * ad oceanum, quicquid dicetur, ab ortu;
 Te Rîs & Hesperia vocis Eoæ erit.

Trans ego tellurem, trans altis audiat undas;

Et gemitus vox est magna futura mei.

Nec tua te fontem tantum modo secula norint.

Perpetuæ crimen posteritatis eris.

Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi,

Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Circus adhuc cessat. spargit tamen acer arenam

Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.

Hoc quibq; quam volui plus est: cane Mula receptus,

Dum licet huic nomen dissimulare suum.

*Crimen
posteri-
tatis.*

*Sumere
cornua.*

*Recessus
vel re-
ceptus
antique
pro re-
ceptus.*

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor Amorū,

Quem legis, ut noris; accipe posteritas,

Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,

Millia qui novies distat ab urbe decem:

Editus hinc ego sum; nec non (ut tempora noris)

Cum cecidit fato Consul iterque patri.

Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres,

Non modo fortunæ munere factus Eques.

Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus:

Qui tribus ante quater mensibus ortus erat:

Lucifer amborum natalibus adfuit idem:

Una celebrata est per duo liba dies.

Hæc est armigeræ festis de quinque Minervæ,

Quæ fieri pugna prima cruenta solet.

Protinus excolimur teneri, cura que parentis

Itius ad insignes urbis ab arte viros:

Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo;

Fortia verbosus natus ad arma fori.

At mihi jam puero cœlestia sacra placebant,

Inque suum furtim Musa trahebat opus.

Sæpe pater dixit, studium quid inutile tentas?

Mæonides nullas ipse reliquit opes.

Motus eram dictis, totoque Helicone relicto,

Scribere conabar verba soluta modis.

Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,

Et, quod tentabam scribere, versus erat.

*Ovidius
Sulmo-
nensis.*

*Eques
Ovid.
Frater
Ovid.*

*Ovidius
natus ad
carmina*

Laticla-
vus.

Trium-
vir Ovi-
dii.

Macer.
Propertius.
Battus.

Horati-
us nu-
merosus.
Tibullus
Gallus.

Corinna
Ovidii.

* placi-
tura.

Amores
Ovidii.

Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta mihiq[ue] toga est.
Induiturque humeris cum lato purpura clavo;
Et studium nobis, quod fuit ante, manet.
Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,
Cum perit, & corpi parte corere mei.
Cepimus & teneræ prius os ætatis honores,
Deque viris quondam pars tribus una fui,
Curia restabat, clavi mensura coacta est:
Majus erat nostris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitæque fugax ambirionis eram:
Et petere Aoniæ suadebant rura sorores
Otiæ, iudicio semper amata meo,
Temporis illius colui, fovique poetas:
Quotque aderant vates, rebar adesse Deos.
Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
Quæque nocet serpens, quæ juvat herba, Macer
Sæpe suas solitus recitare Propertius ignes,
Jure sodalitii qui mihi junctus erat.
Ponticus Heroo, Battus quoque clarus iambo,
Dulcia convictus membra fuisse mei.
Et tenuit nostras numerosus Horatius iures,
Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitia fata dedere meæ.
Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Utque ego majores, sic me coluere minores,
Notaque non tarde facta Thalia mea est.
Carmina cum primum populo juvenilia legi,
Barba resecta mihi bilve semelve fuit.
Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Nomine non vero dicta Corinna mihi.
Multa quidem scripsi; sed, quæ vitiosa putavi,
Emendaturis ignibus ipse dedi. (m)
Tum quoq[ue] cum fugerē, quædam * nocitura
Iratus studio carminibusque meis.
Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis,
Cor mihi quodque levis causa moveret, erat

Cum tamen * hic essem minimoq; accenderer igne * Hoc.

Nomine sub nostro fabula nulla fuit,
Pene mihi puero nec digna, nec utilis uxor
Est data : quæ tempus per breve nupta fuit,
Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
Non tamen in nostro firma futuratoro.
Ultima, quæ mecum seros permansit in annos,
Sustinuit conjux exulis esse viri.

Tres ux-
ores Ovi-
dii.

Filia me mea bis prima foecunda juventa,
Sed non ex uno conjugē, fecit avum.
Et jam complerat genitor sua fata ; novemque
Addiderat lustris altera lustra novem.

Pater
Ovidii
mortuus

Non aliter flevi, quam me fleturus ademptum
Ille fuit, matri proxima busta tuli.

Felices ambo, tempestiveque sepulti ;
Ante diem poenæ quod periere meæ.

Me quoque felicem, quod non viventibus illis
Sum miser ; & de me quod dolere nihil.

Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant.

Et gracilis struētos effugit umbra regos :
Fama Parentales si vos mea contigit umbræ,
Et sunt in Stygio crimina nostra foro ;

Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)

Errorē iussæ, non scelus, esse fugæ
Manibus hoc satis est : ad vos studia sæ revertor
Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ.

Canities
Ovidii.

Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,
Venerat, antiquas miscueratque comas :

Postque meos ortus Pisæa vinctus oliva,
Abstulerat decies præmia victor eques :

Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
Quærere me læsi Principis ira jubet.

Causa meæ cunctis nimium quoque nota ruina,
Indicio non est testificanda meo. (tes?

Quid referam comitumq; nefas, famulosq; nocen-
Ipseque multa tuli non leviora fuga.

Indignata malis mens est succumbere ; seque
Præstitit invictam viribus usa suis.

Oblitusque mei, ductæque per ora vitæ,
Insolita cepi temporis arma manu.

Totque tui terra poenas, pelagoque, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumque polum.
 Tacta mihi, tandem longis erroribus æto,
 Juncta phæretatis Sarratis ora Getis.
 Hic ego, finitimis quamvis circumlor armis,
 Tristia, quo possum carmine, fata levo:
 Quod quamvis nemo est, cujus referatur ad aures
 Sic tamen absumo, decipioque diem.
Decipere diem. Ergo quod vivo, durisque laboribus obsto,
 Nec me sollicitæ tædiæ lucis habent.
 Gratia Musa tibi: nam tu solatia præbes;
 Tu curæ requies, tu medicina venis:
 Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro,
 In medioque mihi das Heliconæ locum:
Fama ab exequiis res divina. Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti
 Nomen, ab exequiis quod dare fama solet.
** quia:* Nec * qui detrectat præsentia livor, iniquo
 Vllum de nostris dente memordis opus.
 Nam tulerint magnos cum secula nostra poëtas,
 Non fuit ingenio fama maligna meo:
 Cumq; ego præponam multos mihi, non minor illi
 Dico: & in toto plurimus orbe legor,
 Si quid habent igitur vatum præsagia veri;
 Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
 Sive favore tui, sive hanc ego carmine famam;
 Jure tibi grates, candide Lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS,
De Tristibus, LIB. V.

E L E G I A I.

Ad amicum, ut hunc librum accipiat.

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellum
 Littore, præmissis quatuor adde meis.

Hic quoque talis erit, qualis fortuna poetæ :

Invenies toto carmine dulce nihil.

Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,

Materiæ scripto conveniente suæ.

*Flebile
Carmen.*

Integer & latus, læta & juvenilia lusi :

Illam tamen nunc me composuisse piget.

Ut cecidi, perago subiti præconia casus :

Sumque argumenti conditor ipse mei.

Utque jacens ripa deflere Caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem :

Sic ego Sarmaticas longe projectus in * oras,

Efficio tacitum ne mihi funus eat.

* *ANTAS.*

Delicias si quis lascivaque carmina quærit,

Præmoneo nunquam scripta quod ista legat.

Aprior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

*Gallus,
Propertius.*

Atque utinam numero nos non essemus in * illo :

Hei mihi ! cur unquam Musa jocata mea est ?

* *ISTO.*

Sed dedimus poenas ; Scythicique in sinibus Istri

Ille pharetrati lusor Amoris * abest.

* *Ades.*

Quod superest, locios ad publica carmina flexi ;

Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requireret

Unde dolenda canam ; multa dolenda tuli :

Non hæc ingenio, non hæc componimus arte :

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quota fortunæ pars est in carmine nostræ ;

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylvæ, quot flavas Tiberis arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet :

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesque

Nulla nisi in studio est, Pieridumque mora.

*Malorum
levamen.*

Quis tibi Naso modus lachrymosi carminis ? inquis :

Idem, fortunæ qui modus, hujus, erit.

Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat :

Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.

At mihi si chara patriam cum conjugè reddas,

Sint vultus hilares, sinque quod ante fui :

* *UT VULTUS
ETC.*

Lenior * invicti si sit mihi Cæsaris ira :

Carmina latitiæ jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut luser, rursus mea littera ludet:
Sit semel illa joco luxuriata meo. (vab

Quod probet ipse, sanam; poenae modo parte
Barbariam, rigidos effugiamque Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli?
Tibia funeribus convenit ista meis.

At poteras, inquis, melius mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.

Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Acceptoque gravi vulnere flere vetas?

Phalaris Ipse Perillæo Phalaris permisit in ære
Perillum Edere mugitus: & bovis ore queri.
necuit.

Cum Priami lachrymis offensus non sit Achilles,
Tun' fletus inhibes, durior hoste, meos?

Cum faceret Nioben orbam Latonia proles,
Non tamen & siccis jussit habere genas.

Verbis Est aliquid, fatale malum per verba levare:
levatur Hoc querulam Prognen, Halcyonemque facit.
dolor. Hoc erat, in gelido quare Pæantius antro,
Voce fatigaret Lemnia laxa sua.

* *Atque* Strangulat inclusus dolor, atq; cor æstuat intus,
exæstuat Cogitur & vires multiplicare suas.

Malata- Da veniam potius, vel toros tolle libellos,
cita a- Si, mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest.
*crius do- Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
lent. Nostra nisi auctori perniciosa suo.*

At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit
Aut quis deceptioni ponere sumpta vetat:

* *Emen-* Ipse nec* hoc mando: sed ut huc deducta legantur
do. Non sunt illa suo barbariora loco.

Nec me Roma suis debet conferre poetis.

* *Sauro-* Inter * Sarmaticos ingeniosus eram.

matas. Denique nulla mihi captatur gloria, quæque
Fama Ingenio stimulos subdere fama solet.

* *Amulus* Nolumus assiduis animum tabescere curis:

ingenii. Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur, cur
Cur scribam, docui: cur mittam quæritis istos
Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

Ad uxorem, ne timeat rogare Casarem.

E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
Et tibi sollicita solvitur illa manu?

Pone merùm: valeo, corpusque quod ante laborum
Impatiens nobis invalidumque fuit,
Sufficit, atque ipso vexatum induruit usu:

* En! magis infirmo non vacat esse mihi.

* An.

Mens tamen ægra jacet; nec tempore robor a sumpsit
Affectusque animi, qui fuit ante, manet.

Quæque mora spatioque suo coitura putavi
Vulnera, non aliter quam modo facta dolent:

SCILICET exiguis prodest annosa vetustas:

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Pene decem totis aluit Præantius annis

Pestiferum tumido * virus ab angue datum;

* Vulnus

Telephus æterna consumptus tabe perisset:

Telephi
hasta.

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit:

Contentusque mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi;

Parque meæ poenæ totius instar erit.

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,

Quotve soporiferum gæna papaver habet:

Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,

Incom-
moda
Nasens

Quot tenerum pennis æra pullat avis:

Tot premor adversis: quæ si comprehendere coner,

Icariz numerum dicere coner aquæ.

Utque via casus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam stridas in mea fata manus:

Barbara me tellus, orbisque novissima magni

Sustinet. & saxo cinctus ab hoste locus, (est)

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruentus

Effet, quæ debet, si tibi cura mei,

Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo victo lenis in hoste fuit.

Quid dubitas? & tuta times? accede, rogaque!

Cæsare nil ingens mihius orbis habet.

Me

Me miserū! quid agam? si proxima quæque relinquam
Subtrahis & fracto tu quoque colla iugo?

* *Lassis.* Quo ferat? unde petam * lapsis solatia rebus?
Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Aras Viderit ipse; lacram, quamvis invisus ad aram
tangere. Contugiam: nullas submovet ara manus.

E L E G I A III.

Ad Casarem, ut sibi jam parcat.

Alloquit en absens absentia numina supplex,
Si fas est homini cum Jove posse loqui.
Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
Ausoniae curam gentis habere deos.

O decus, o patriæ per te florentis imago,
O, vir non ipso, quem regis, orbe minor,
Sic, habites terram, sic te desideret æther,

* *Parta* Sic ad * pasta tibi sidera tardus eas:

Parce, precor: minimamque tuo de fulmine partem

Deme: satis poenæ, quod superabit, erit,
Ira quidem moderata tua est, vitamque dedisti;

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest:

Jus civi- Nec mea concessa est aliis fortuna; nec exul
tatis re- Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaque hæc timui * quoniam meruisse videbar:

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

* *Quia* Et Scythicum profuga scindere puppe fretum:
me. Jussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris: hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cœlum,

Glebaque canenti semper onusta gelu,

Nesciaque est vocis quod barbara lingua Latinæ,

* *Græci-* * Græcaque quod Getico mista loquela sono est:
aque. Quam quod finitimo cinctus premor undiq; Marte,

Vixque brevis tutos murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, paciſ fiducia nunquam:

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis

Deveret, atque suis ad Stryga mittat aquis:

Vel

Vel rapidæ flammis urat parienter in Ætææ,
 Vel freta Leucadii mittat in alta dei. (cuso,
 Quod petimus, poena est: nec enim miser esse re-
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Ad Bacchum, ut Casarem roget.

Illa dies hæc est, qua te celebratæ poëtæ,
 (Si modo non fallent tempora) Bacche, solent:
 Festaque odoratis innectunt tempora senis,
 Et dicunt laudes, ad tua villa, tuas.
 Inter quos (memini) dum me mea fata finebant,
 Non invisa tibi, pars ego & magna fui
 Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos uræ,
 Junctæ tenet crudis Sarmatis ora Getis,
 Quique prius mollem, vacuumque laboribus, egi
 In studiis vitam, Pieridumque choro:
 Nunc, procul à patria, Geticis circumsonor armis,
 Multa prius pelago, multaque passus humo.
 Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,
 Nubila nascenti seu mihi Parca fuit:
 Tu tamen, è sacris hederæ cultoribus unum,
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An, dominæ fati, quicquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio definit esse Dei?
 Ipse quoq; æthereas meritis invehctus es arces,
 Quo non exiguo facta labore vis est:
 Nec patria est habitata tibi, sed ad usque nivolum
 Strymona venisti, Marticolamque Geten,
 Perfidaque & lato spatiantem flumine Gangem,
 Et quascunque bibit decolor Indus aquas.
 Scilicet hanc legem mentes fatalia Parcæ
 Stamina bis genito bis cecinere tibi.
 Me quoque, si fas est exemplis ire Decrum
 Ferrea fors vitæ, difficilisque premit.
 Illo nec levius cecedi, quem magna locutum
 Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.
 Ut tamen audisti percussam fulmine vatem,
 Admonitu & nostro condoluisse potes.

Bac-
 chum
 poëta ce-
 lebrant.
 * Saye.

Bacchus
 bigeni-
 tus.

* Matris

Et

Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtas,
Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.

* *Alcum* Fer bone Liber opem : sic + altera degravat ulcenum
Vitis, & incluso plena sit uva mero.

* *Enava* Sic tibi cum Bacchis Satyrorum + grata juvenus
Adsit, & attonito non taceare sono.

Ossa bipenniferi sic sunt male pressa Lycurgi ;
Impia nec poëna Pentheos umbra vacet :

Ariadne Sic micet æternum, vicinaque lydera vincat
Conjugis in coelo clara corona tuæ.

Huc ades, & talus relevés pulcherrime nostros,
Uanum de numero me memor esse tuo.

*Deorum
inter se
commen-
tia.* Sunt diis inter se commercia : flectere lenta
Cæsareum numen, numine, Bacche, tuor
Vos quoque consortes studiis, pia turba, poëtæ,
Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.

Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lachrymnis pocula mista suis.

Admonitumque mei cum circumspexerit omnes,
Dicat, Ubi est nostri pars inodo Naso chori ?

Idque ita, si vestrum merui candore favorem ;
Nullaque iudicio littera læta meo est :

Si veterum digne veneror cum scripta virorum,
Proxima non illis esse minora reor.

*Dexter
Apollo.* Sic igitur dextro faciat Apolline carmen :
Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Loquitur epistola auctoris incommoda.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassaque facta mari, lassaque facta via ;
Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romam
Heu ! quanto melior fors tua sorte mea est !
Flens quoque me scripsit : nec qua signabar ad os
Ante, sed ad madidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere querit,
OSTENDI solem postulat ille sibi :
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina camp
Mollia, nec pleno flumine cernit aquas :
Qu

Quid Priamidis doleat, mirabitur Hectore rapto ;
 Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
 Si facerent urinam, talis status esset in illo.
 Ut non tristitiæ causa dolenda foret !
 Fert tamen, ut debet, calus patienter amores :
 More nec indomiti fræna recusat equi,
 Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram,
 Conscius in culpa non scelus esse sua.
 Sæpe refert, sit quanta Dei clementia, cuius
 Se quoque in exemplis annumerare solet.
 Num quod opes teneat patrias, quod nomina civis,
 Denique quod vivat, munus habere Dei.
 Te tamen, o (si quid credas mihi) charior illi
 Omnibus, in toto pectore semper habet :
 Teque Menœtiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Euryolumque suum.
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi :
 Quam vultus, oculosque tuos, o dulcior illo
 Melle, quod in ceris Attica ponit apis.
 Sæpe etiam moriens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cumque alii fugerent subita contagia cladis ;
 Nec vellent itæ limen adire domus :
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem :
 Si paucos aliquis tresve duosve vocat
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia ; nocte
 Se minus adversis indoluisse suis :
 Verba solet, vultumque tuum, gemitusque referres
 Et te fletu tuos demaduisse sinus :
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cum simul iple fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piumque ;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo.
 Plena tot, & tantis referatur gratia factis :
 Nec finit ille tuos litus arare boves.
 Sic modo constanter profugum tueare : quod ille,
 Qui bone te novit, non rogat, ipsa rogo.

Philoctetes.

Civis Romanus.

Per caput
patris
cuius
jurare.

ELE-

ELEGIA. VI.

Celebrat natalem uxoris.

Annuus aſſuetum dominæ natalis honorem
 Exigit: ite manus ad pia ſacra mæx.
 Sic quondam feſtum Lærtius egerat heros,
 Forſan in extremo conjugis orbe diem.
Favens *lingua.* *Lingua favens adſit, noſtorum oblita malorum;*
** d ſco-* *Quæ putō dedidicit jam bona verba loqui:*
lor. *Quæque ſemel toto veſtis mihi ſumitur anno,*
Arægra- *Sumatur fati * decolor alba meis.*
minea. *Aræque gramineo viridis, de ceſpite fiat,*
Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ;
Quodque pio fuſum ſtridat in igne meruri.
Optime natalis (quamyis procul abſumus) opto
Candidus huc venias, diſſimiliſque meo.
Si quod & inſtabat dominæ miſerabile vulnus,
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
Quæq; grave nuper pluſquam quaſſata procella
Quod ſuper eſt tutum per mare navis eat.
Illā domo, natæque tuæ, patriaque fruatur;
Erepta hæc uni ſit ſatis eſſe mihi.
Quatenus & non eſt in cha. o conjuge felix,
Pars vitæ trīſti cætera nube vacet.
Vivat æmetque viſum, quoniam ſic cogitur abſe-
Conſumatque annos ſed diuturna ſuos.
Adjicerem & noſtros: ſed ne contagia fati
Corrumpant timeo, quos agit ipſa, mei.
Nil homini certum eſt, fieri quis poſſe putaret,
Ut facerem in mediis hæc ego ſacra Getis?
A pice, ut aura tamen fumos ethure coortos
In partes Italas, & loca dextra ferat.
ſtulus in eſt igitur nebulis, quas exigit ignis,
Conſilium fugiunt cætera pene meum.
Conſilio commune ſacrum cum fiat in ara.
Fratribus, alterna qui periire manu:
Ipſa ſibi diſcors, tanquam mandetur ab illis,
Scinditur in partes atra favilla duas.
Hoc (me mini) quondam fieri non poſſe loqueb-
Et me Battiades iudice falſus erat.

Om

Omnia nunc credo, cum tu non stultus ab * arcto * alto.
 Terga vapor dederis, Ausoniamque petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit mihi festiva videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Queis erat Eurytion, Icariumque pater.
 Nasa pudicitia est secum, probitasque, fidesque ; * fide.
 At non sunt ista gaudia nata * die :
 Sed labor & curæ, fortunaque moribus impar,
 Iustaque de viduo pene querela tōro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus,
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude, foret.
 Victor Echionias si vir penetralet in arces.
 Forsitan Evadne vix sua nosset humus.
 Cum Pelia genitæ tot sint, cur nobilis una est ?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas ;
 Laodameia nihil, cur referatur, erit,
 Et tua, quod malles, pietas ignota * fuisset,
 Implere ventis si mea vela sui.
 Diu tamen, & Cæsar Diis accessure, sed olim,
 Equarint Pylios cum tua fata dies,
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

*Laus non
nisi in-
commo-
dis para-
tur.*

** mane-
ret.*

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendam, ne discedat ab officio.

Tu quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras ;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici ?
 Officii que pium tam cito ponis onus ?
 Sarcina sum fateor ; quam si tu tempore * duro
 Depositurus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis !
 Ne fuge, neve tua sit minor arte fides.
 Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos ?

** nostro.*

*Palinu-
rus.*

H

Quem

Podali-
rius.
Turpius
est abji-
cere
quod su-
bieris,
quam
nun-
quam
subisse.
* dilecto
* totis.

Ira in
calami-
tosis non
habet lo-
cum.

Quem semel accepit, nunquam Podalirius ægro
Promissam medicæ non tulit artis opem.
TURPIUS ejicitur, quam non admittitur hospes
Quæ paruit, dextræ firma sit ara meæ,
Nil nisi me solum primo tutatus es: at nunc
Me pariter serva, judiciumque tuum.
Si modo non aliqua est in me nova culpa, tamque
Mutarunt subito crimina nostra fidem.
Spiritus hic, Scythica quem non bene ducimus aus
(Quod cupio) membris exeat ante meis:
Quam tua * dilecto stringantur pectora nostro,
Et videar merito vilior esse tibi.
Non adeo * toti fatis urgemur iniquis.
Ut mea sit longis mens quoque mota malis.
Finge tamen motam: quoties Agamemnone na
Dixisse in Pyladen verba proterva putas?
Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum
Mansit in officiis non minus ille suis.
Hoc est cum miseris solum commune beatis,
Ambobus tribui quod solet obsequium:
Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos
Virgaque cum verbis imperiosa facit.
Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis ullius ira locum.
Elige nostrorum minimum minimumque laborum
Isto, quo quereris, grandius illud erit.
Quam multa madidæ celantur arundine fossæ,
Florida quam multas Hybla tuetur apes:
Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta solent:
Tam me circumstat densorum turba malorum:
Crede mihi, vero est nostra querela minor.
His qui contentus non est, in littus arenas,
In segetem spicas, in mare fundat aquas.
Intempestivos igitur compesce furores:
Vela neque in medio desere nostra mari.

E L E G I A VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum Gepæ.

Q Uam legis à Scythica tibi venit epistola celsa
Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.

si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, charissime quæris;
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes. (rum:
 SUM miser; hæc brevis est nostrorū lumina malo-
 Quisquis & offenso Cæsare vivit, erit.
 Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores, discere cura tibi est.
 Mistra sit hæc quamvis inter Græcosque Getasque,
 A male pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major, Geticæque frequentia gentis,
 Per medias in equis itque reditque vias;
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Telaque vipereo lurida felle gerat.
 Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago;
 Non coma, non ulla barba resecta manu.
 Dexterâ non legnis * stricto dare vulnera cultro,
 Quem vincitum lateri barbarus omnis habet:
 Vivit in his * igitur tenerorum Misor Amorum:
 Hos videt, hos vates audit, amice; tuus.
 Atque utinam vivat, & non moriatur in illis:
 Absit ab invisis * & tamen umbra læcis.
 Carmina quod * vestro saltari nostra theatro,
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis.
 Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatriis,
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est:
 Non tamen ingratum est, quodcunq; oblivio nostri
 Impedit, & profugi nomen in urbe refert.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor,
 Carmina devoveo, Pieridasque meas:
 Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæque modo Euboicis lacerata est fluctibus, aude
 Graia Capharea currere puppis aqua.
 Non tamen ut lauder, vigilo; curamque futuri
 Nominis, utilius quod latuisset, ago.
 Detineo studiis animum falloque labores:
 Experior curis & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris?
 Quamve malis aliam quærere coner opem;

* fixo.

* Heu
 non ve-
 strorum
 oblitus.
 * hac.
 * pleno.

Curis
 dare ver-
 ba.

Sive

Scythæ
ne homi-
nes qui-
dem.

* non.

Prami-
um stu-
diorum

Fera il-
lachry-
mant
malis.

Sive locum spectro, locus est inamabilis, & quo
Esse nihil toto tristius orbe potest :
Sive homines; vix sunt homines hoc nomine digni
Quamque lupi, fævæ plus feritatis habent,
Non metuant leges, sed cedit viribus æquum :
Victæque pugnaci jura sub ense jacent.
Pellibus & laxis arcent mala frigora bracchis,
Oraque sunt longis horrida testæ comis.
In paucis extant Græcæ vestigia linguae :
Hæc quoque jam Getico barbara facta sono est.
Unus in hoc * nemo est populo, qui forte Latine
Quælibet è medio reddere verba queat.
Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)
Sarmatico cogor plurima more loqui,
Et pudet, & fateor ; jam defuetudine longa
Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
Barbara : non hominis culpa, sed ista loci est.
Ne tamen Ausoni perdam commercia linguae,
Et fiat patrio vox mea muta sono :
Ipse loquor mecum, defunctæque verba retracto,
Et studii repetere signa sinistra mei.
Sic animum tempusque traho, meque ipse reduce
A contemplatu semoveoque mali.
Carminibus quæro miserarum obliviam rerum ;
Præmia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, quod se lacefferit.

NON adeo cecidi, quamvis abjectus, ut infra
Te quoque, sum, inferius quo nihil esse potest
Quæ tibi res animos in me facit, improbe ? curvi
Casibus insultas, quos potes ipse pati ?
Nec mala te reddunt mitem placidumque jacenti
Nostra, quibus possunt illachrymare feræ ?
Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosæ verba superba Deæ ?
Exiget at dignas ultrix Rhamnusia poenas,
Imposito calcas quod mea fata pede.

Vid

Vidi ego naufragiumque, viros & in æquore mergi,

Et nunquam dixi, Justior unda fuit.

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,

Nunc mendicato pascitur ille cibo.

Fassibus ambiguis FORTUNA volubilis errat,

Et manet in nullo certa tenaxque loco :

Sed modo læta manet, vultus modo sumit acerbos;

Et tantum constans in levitate sua est.

Nos quoque floruimus : sed flos fuit ille caducus ;

Flammaque de stipula nostra, brevisque fuit.

Neve tamen tota capias sera gaudia mente :

Non est placandi spes mihi nulla Dei :

Vel quia peccavi citra scelus ; utque pudore

Non caret, invidia sic mea culpa caret :

Vel quia nil ingens, ad finem Solis ab ortu,

Illo, cui parer, mitius orbis habet.

Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,

Molle cor ad timidus sic habet ille preces.

Exemploque Deum, quibus accessurus & ipse est,

Cum pœnz venia plura roganda petam.

Si numeres anno soles & nubila toto,

Invenies nitidum sæpius * ille diem.

Ergo ne nimium nostra lætere ruina :

Restitui quondam me quoque posse puta :

Posse puta fieri, lenito Principe, vultus

U videas media tristis in urbe meos ;

Urque ego te videam causa graviore fugatum :

Hæc sunt à primis proxima vota meis.

*Fortuna
volubili-*

*Dies se-
reni plu-
res quam
nebulosi.
* Esse.*

ELEGIA X.

*Cur amici cujusdam nomen non ponat, in
carminibus suis.*

O **T**ua si sineres in nostris nomina poni

Carminibus, positus quam mihi sæpe fores !

Te canerem solum, meriti memor, inque libellis

Crevisset sine te pagina nulla meis.

Quid tibi deberem, tota sciretur in urbe ;

Exul in amissa si tamen urbe legor.

Te presens mitem nosset, te serior ætas ;

Scripta vetustatem si modo nostra ferunt ;

*Dare vi-
tam &
tueri.*

Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :
Hic te, servato vate, maneret honor.
Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras
Gratia post magnos est tibi habenda Deos.
Ille dedit vitam : tu quam dedit ipse tueris,
Et facis accepto munere posse trui.
Cumque perhorreret calus pars maxima nostros,
Pars etiam credi pertimuisse velit.
Naufragiumque meum tumulto spectaret ab alto:
Nec dederit nanti per freta læva manum.
Seminecem Stygia revocasti solus ab unda ;
Hoc quoque quod memores possumus esse, tuum
Dii tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos ;
Non potuit votum plenius esse meum.
Hæc meus argutis, si tu paterere, libellis
Poneret in multa luce videnda labor.
Nunc quoque jam, quamvis est iussa quiescere, quinq;
Nomen & invitum, vix mea Musa tenet :
Utque canem, pavida nactum vestigia cervæ,
* Latrantem frustra, copula dura tenet :
Utque fores nondum reſerati carceris acer
Nunc pede, nunc ipsa fronte laceſſit equus :
Sic mea, lege data, vineta atque inclusa Thalia,
Per titulum vetiti nominis ire cupit :
* *Officio* Ne tamen officio memoris lædaris amici,
ludere. Parebo jussis (parce timere) tuis.
At non parerem si non meminisse putares ;
Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero,
* *Solare.* Dumque (quod ô breve sit) lumen * vitale videbo
Serviet officio spiritus iste tuo.

E L E G I A XI.

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.

*Exilium
in ma-
le.*

U T sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister
Facta est Euxini dura ter unda maris.
At mihi jam videor patria procul esse tot annis,
Dardana quot Graio Troia sub hoste fuit.
Stare putes, adeo procedunt tempora tarde ;
Et peragit lentis passibus annus iter.

Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert :

Efficit angustos nec mihi bruma dies.

Scilicet in nobis rerum natura novata est,

Cumque meis curis omnia longa facit.

An peragunt solitos communia tempora motus ?

Suntque magis vitæ tempora longa meæ ?

Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,

Et Scythici vere terra sinistra freti.

Innumerae circum gentes fera bella minantur ;

Quæ, nisi de rapto, vivere turpe putant.

Nil extra tutum est ; tumultus defenditur ipse

Moenibus exiguis, ingenioque loci.

Quod minime credas ; ut aves, densissimus hostis

Advolat, & prædam vix bene visus agit.

Sæpe intra muros, clausis venientia portis,

Per medias legimus noxia tela vias.

Est igitur rarus qui jam colere audeat, isque

Hac arat infelix, hac tenet arma manu.

Sub galea pastor junctis pice cantat avenis :

Proque lupo pavidæ bella verentur oves,

Vix ope castelli defendimur ; & tamen intus

Mista facit Graiis barbara turba metum.

Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo

Barbarus, & testi plus quoque parte tenet.

Quos, ut non timeas possis odisse videndo,

Pellibus & longa * tempora tecta coma,

Hos quoque, qui geniti Graia creduntur ab urbe,

Pro patrio cultu Persica braccha tegit.

Exercent illi sociæ commercia linguæ ?

Per gestum resest significanda mihi.

Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli,

Derident stolidi verba Latina Getæ :

Meque palam de me tuto mala sæpe loquuntur :

Forssitan objiciunt exiliumque mihi.

Utque sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis

Abnuerim quoties, annuerimque, putant.

Adde, quod injustum rigido jus dicitur ense :

Dantur & in medio vulnera sæpe foro.

O duram Lachesis, quæ tam grave sydas habenti

Fila dedit vitæ non breviora meæ!

Littus
Euxi-
num,

Barbara
Graiis
permix-
ta.

* corpo-
ra.

Ovidius
gestu lo-
cutus.

Jus ar-
matum

Quod

Quod patriæ vultu, vestroque caremus amici;
 Atque hæc in Scythicis gentibus esse queror,
 Utraque poena gravis: merui tamen urbe carere,
 Non merui tali forsitán esse loco, (tam
 Quid loquor ah demens? ipsam quoq; perdere vi
 Cælaris offenso numine, dignus eram.

E L E G I A XII.

*Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem
 vocasset.*

Quod te nescio quis per jurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, littera quæstâ tua est;
 Indolui, non tam mea quod fortuna male audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser:
 Quam quia, cui minime vellem, sum causa pudoris;
 Teque reor nostris erubuisse malis.
 Perfer, & obdura: multo graviora tulisti,
 Eripuit cum me Principis ira tibi.
 Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exul:
 Mollior est culpam poena secuta meam.
 Maxima poena mihi est, ipsum offendisse; priusque
 Venisset mallet funeris hora mihi. (navis,
 Quassa quidem nostra est, non * mersa, nec obruta
 Utque caret portu, sic tamen extat aquis.
 Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit ullum.
 Nil nisi me patriis jussit abesse focis:
 Utq; aliis, quorum numerû comprehendere non est,
 Cæsareum numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati non exulis utitur in me
 Nomine: tata suo iudice causa mea est.
 Jure igitur laudes, Cæsar, pro parte virili
 Carmina nostra tuas qualiacunque canunt,
 Jure Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant,
 Teque velint sine se comprecor esse * Deum.
 Optat idem populus: sed ut in mare flumina vastâ,
 Sic solet exiguz currere rivus aquæ.
 At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

* *Fraâa*

*Nihil ad
 emptum
 Ovidio
 nisi jus
 urbis.*

* *diis.*

ELEGIA XIII.

*Ad amicum, qui monebat, ut exilium carminibus
oblectaret.*

Cribis ut oblectem studio lacrymabile tempus,
Ne pereant turpi pectora nostra situ.
Difficile est, quod amice mones, quia carmina laxū
Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
Nostra per adversas agitur fortuna procellas:
Sorte nec ulla mea tristior esse potest.
Exigis ut Priamus natorum in funere * plaudat,
Et Niobe festos ducat ut orbi choros.
Luctibus, an studia videor debere teneri,
Solutus in extremos iussus abire Getas?
Des licet invalido pectus mihi robore saltum,
Fama refert Anyti qualem fuisse rei;
Fracta cadet tantæ sapientia mole ruar:
Plus valet humanis viribus ira Dei.
Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
Scribere in hoc casu sustinuisse opus.
Ut veniant patriæ, veniant obliuia nostri;
Omnis & amissi sensus abesse queat:
At timor officio fungi vetat ipse quiesco;
Cinctus ab immundo me tenet hoste locus.
Adde, quod ingenium longa rubigine lasum
Torpet, & est multo, quam fuit ante, minus:
Fertilis assiduo si non renovetur aratro,
Nil nisi cum spinis gramen habebit * humus.
Tempore qui longo steterit, male curiet & inter
Carceribus mīlos ultimus ibit equus.
Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
Me quoque despera (fuerim cum parvus & ante)
Illi, qui fueram, posse redire parem.
Contudit ingenium patientia longa malorum;
Et pars antiqui nulla vigoris adest. (est,
Sæpe tamen nobis, ut nunc quoque sumpta tabella
Inque suos volui cogere verba pedes:
Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
Digna sui domini tempore, digna loco.

* *Indati.**Ira Dei.*

*Ingeni-
um eti-
am rubi-
go occu-
pat.
* ager.*

Deni-

*Facunda Lau-
dis amor
facundos
facit.*

Perihus.

** Omnia
qua pos-
sunt ple-
na timo-
re so-
nant.
Naso Ge-
ticam
linguam
calluit.
* hinc.
* non.*

Denique, NON parvas animo dat gloria vires :
Et facunda facit pectora laudis amor :
Nominis & famæ quondam fulgore trahebar,
Dum tulit antennis aura secunda meas.
Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria cura,
Si liceat, nulli cognitus esse velim.
An, quia cesserunt primo bene carmina ; suades
Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
Pace novem vestra liceat dixisse sorores,
Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
Sic ego do poenas artibus ipse meis.
Nil mihi debebat cum versibus amplius esse ;
Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
At puto, si demens studium fatale retentem,
Hic mihi præbabit carminis arma locus.
Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aut
Verbaque significant quid mea, norit, adest.
Omnia barbariæ loca sunt, vocisque ferinæ ;
* Omnia sunt Getici plena timore soni.
Ipse mihi victor iam dedidicisse Latine ;
Jam didici Geticæ Sarmaticæque loqui.
Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
A componendo carmine Musa potest.
Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos :
Exitus est studii parva favilla mei.
Nec possum, & cupio non ullos ducere versus ;
Ponitur idcirco noster in igne labor.
* Nec nisi pars casu flammis erepta dolore,
Ad vos ingenii * pervenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale, magistrum
Perdedit, in cineres ars mea versa foret.

ELEGIA XIV.

*Ad amicum, quod literas non daret, càm
faceret cætera.*

HAnc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem ;
Mittere si quisquam, quo caret ipse, pote
Ager enim traxi contagia corpore mentis,
Libera tormento pars mihi nè qua vacet.

Perq

que dies multos lateris cruciatibus uxor;
 * Sic quoque non modico frigore læsit hyems. * *sed*
 tamen iple vales, aliqua nos parte valemus: *quod in*
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis. *immodi-*
 ut mihi cum dederis ingentia pignora, cumque *dico.*
 Per numeros omnes hoc tueare caput.
 quod tua me raro solatur epistola, peccas;
 Remque piam præstas, & mihi verba negas.
 Hoc, precor, emenda: quod si correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore nævus erit.
 Iuribus accusem, fieri nisi posset, ut ad me
 Littera non veniat; missa sit illa tamen.
 Ut faciant, ut sit temeraria nostra querela.
 Teque putem falso non meminisse mei. (bur
 Quod precor, esse liquet: neque enim mutabile ro-
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cane prius gelido desinat absynthia Ponto,
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo:
 Inmemorem quam te quisquam convincat amici: *Nigra*
 Non ita sunt fati stamina nigra mei. *stamina.*
 Tamen ut falsæ possis quoque * pellerere culpæ ** tollere.*
 Crimina, quod non es, ne videre, cave.
 Que solebamus consumere longa loquendo
 Tempora, sermoni deficiente die:
 Se referat, ac referat, tacitas nunc littera voces,
 Ut peragant linguæ charta manusque vices.
 Quod, tibi ne nimium videar diffidere, sitque
 Versibus hoc paucis admonuisse satis:
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo,
 Atque meis distent ut tua fata, Vale.

ELEGIA XV.

Ad uxorem, quod suis libris sit æterna.

Q Uanta tibi dederim nostris monumenta libellis,
 O mihi me coniux charior, ipsa vides.
 De ranat auctori multum fortuna licebit,
 Tu tamen ingenio clara ferere meo;
 Namque legar, pariter mecum tua fama legetur:
 Non potes in mœstos omnis abire rogos.
 Cumque

*Divitia
ad infe-
ros non
perveni-
unt.*

*Vera a-
micitia.*

** Si qua
tamen
pretii sibi
merces
ipsa peti-
ti est.
Fides Pe-
nelopea.*

** At ne-
ce nil o-
pus est.
Fide o-
pus est
erga a-
micos.*

Cumque, viri casu, possis miseranda videri,
Invenies aliquas, quæ, quod es, esse velint.
Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum,
Felicem dicant, invideantque tibi.
Non ego divitias dando tibi plura dedissem:
DIVITIS ad manes nil feret umbra suos,
Perpetui fructum donavi nominis, idque,
Quo dare nil potui munere majus, habes.
Adde, quod & rerum sola est tutela mearum,
Ad te non parvi venit honoris onus:
Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique
Judiciis debes esse superba viri.
Quæ ne quis posset temeraria dicere, persta;
Et pariter serva meque piamque fidem.
Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mæ
Et tantum probitas irreprehensa fuit,
Par ea de nostra non est tibi facta ruina:
Conspicuum virtus hic tua ponat opus.
ESSE bonam facile est, ubi quod vetat esse rem
Et nihil officiiis nupta, quod obstat, habet.
Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor.
RARA quidē est virtus, quam non fortuna gub
Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede.
* Si tamen est, pretium cui virtus ipsa petitum:
Inque parum latis arduis rebus adest:
Si tempus numeres, per secula nulla tacetur;
Et loca mirantur, quæ patet orbis iter.
Aspicias ut longo teneat laudabilis ævo
Nomen inextinctum Penelopæa fides?
Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor?
Ausaque in accensos Niphas ire rogos?
Ut vivat fama conjux Phylaceia, cujus
Iliacæ primo vir pede preffit humum;
* Nil opus est morte pro me; sed amore, fideo
Non ex difficili fama petenda tibi est,
Nec te credideris, quia non facis ista, moneo
Vela damus quamvis remige puppis ætæ.
QUI moneo facias, quod jam facis, ille moneo
Laudem, & sortatu comprobat æta suo.

2

!

20

FD

44

x